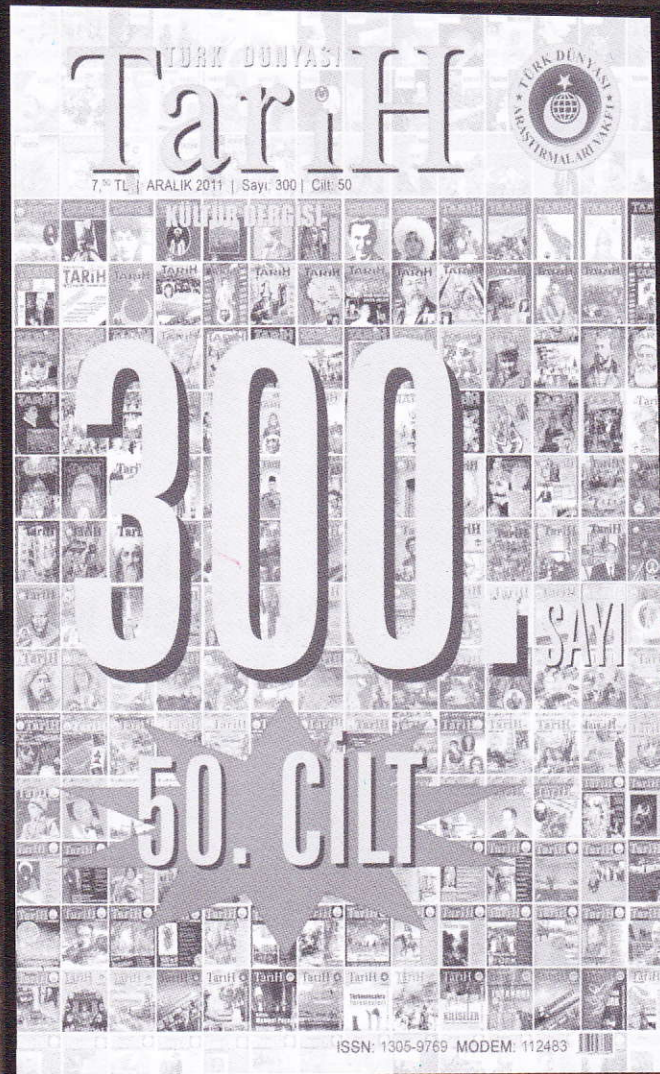

NEVZUHUR

Edebiyat - Kültür - Sanat

Sayı : 26
MART - 2012

NEVZUHUR

Edebiyat - Kùltür - Sanat

Sayı : 26 MART - 2012

SAHİBİ :
MUSTAFA AKBABA

GENEL YAYIN YÖNETMENİ :
ALİ DEMİREL

YAYIN KURULU :
BEKİR KARA
HASAN TÛLKAY
MEHMET ERÇİN

ADRES :
Atatürk Cd. 1306 Sk.
Akbaba Apt. No.: 1/2 ANTALYA

TLF.: 0 (242) 241 80 62 - 63

BELGEGEÇER : 0 (242) 241 41 74

e-posta: alidemirel47@hotmail.com

ISSN : 1308 - 1403

BASIM YERİ :
TUNAHAN OFSET MATBAACILIK
Tel : 0 (242) 248 90 88
e-mail: tunahanofset@hotmail.com
Sinan Mh. Atatürk Cd.1254 Sk.
Rifat Türkcan Psj. No.:14 / 7 ANTALYA

YAYIN TÜRÜ:
Yerel - Süreli
İki ayda bir yayımlanır.

NEVZUHUR'da yayınlanan yazılar
kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

NEVZUHUR'da yayınlanan eserlere
telif hakkı ödenmez.

NEVZUHUR
Bir kùltür hizmeti olup, para ile satılmaz.

NEVZUHUR'da
Yayınlanan bütün yazıların sorumluluğu
yazarına aittir. Gönderilen yazıların
yayınlanması, Yayın Kurulu'nun
kararına bağlıdır. Yazılar yayınlanmasa da
tade edilmez.

BU SAYIDA

HAÇLI SEFERLERİ BAŞLIYOR

ALİ DEMİREL

**YOLUN RENKLİ TAŞLARI
(MUSTAFA AKBABA'NIN İKİ ŞİİRİ
ÜZERİNE BİR TAHLİL ÇALIŞMASI)**

ANDAÇ

ADALAR

MUSTAFA AKBABA

**ÜNLÜ HALK OZANLARIMIZDAN
AŞIK KAZANOĞLU İLE SÖYLEŞİ**

ALİ DEMİREL

**DERGİLER DERYÂSINDAN - 16
TÜRK DÜNYASI TARİH ve KÜLTÜR DERGİSİ**

OĞUZ ÇETİNOĞLU - MEHMET ŞADİ POLAT

HİÇ BİLMEMEYECEKSİN

ANDAÇ

OKUYUCU İLE SOHBET

Değerli NEVZUHUR dostları;

2012 yılından da iki ay geride kalıverdi. Bu hızlı akış içerisinde insan ister istemez; "Rüya gibi uçan yıllar..." şarkısını mırıldanma ihtiyacını hissediyor.

Mart sayımızla, okuyucularımızı yeniden muhabbetle kucaklıyoruz. Bu imkânı bize sağlayan Yüce Yaratıcıya hamdüsena olsun.

Bu sayıdaki ilk yazımız Ali DEMİREL'e ait. Tarih kokulu yazılarıyla dikkat çeken yazarımız yine ötelere bir kapı aralıyor ve *HAÇLI SEFERLERİ BAŞLIYOR* diyor.

ANDAÇ, bu defa *YOLUN RENKLİ TAŞLARI* başlıklı yazısıyla her zamankinden daha farklı bir hüviyetle karşımıza çıkıyor. Mustafa AKBABA'nın *MEYHANECİ RESÛL* ve *AHMET ABİ* şiirleri üzerine yoğunlaşan yazarımız, adı geçen iki şiiri yorumluyor.

Mustafa AKBABA'nın bu sayıdaki yazısının başlığı *ADALAR*. Adalara karşı ayrı bir hassasiyet besleyen yazarımız bakalım bu konuda neler söylemiş?

Sayfalarımız arasında Ali DEMİREL'in, değerli halk ozanımız ÂŞIK KAZANOĞLU ile yapmış olduğu bir söyleşi de bulacaksınız. *ÜNLÜ HALK OZANLARIMIZDAN ÂŞIK KAZANOĞLU İLE SÖYLEŞİ* başlığını taşıyan bu mülâkatla bir taraftan ozanımızı yakından tanımış olurken, diğer taraftan düşüncelere dalacaksınız.

Oğuz ÇETİNOĞLU ve Mehmet Şadi POLAT'ın birlikte hazırladıkları, *DERGİLER DERYASINDAN* üst başlığıyla sunulan yazı serimizde bu defa *TÜRK DÜNYASI TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ* tanıtılıyor. İstanbul'da, 15 Ocak 1987 tarihinde Prof. Dr. Turan YAZGAN başkanlığındaki TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI tarafından aylık olarak yayın ve kültür hayatımıza kazandırılan ve 300. Sayısını gerilerde bırakarak yoluna devam eden bu dergiyi tanımak, meraklılarını mutlu edecektir.

Bu sayımızda, her ne kadar ÂŞIK KAZANOĞLU'nun iki şiiri söyleşi içinde yer almışsa da ayrıca ANDAÇ'ın *HİÇ BİLMEYECEKSİN* şiiri gönlünüzün gizemli sahasına hitap edecek.

Mayıs 2012 sayımızda buluşmak dileğiyle hoşça kalın.

NEVZUHUR

HAÇLI SEFERLERİ BAŞLIYOR

ALİ DEMİREL

Haçlı seferlerini pek çok insanımız duymuştur. Duymuştur ama bu seferlerin niçin yapıldığını, nasıl yapıldığını ve sonuçlarını pek çoğumuz bilmez. Bilmez çünkü bu konu ile ilgili kitapları okumaz, aslına bakarsanız insanlarımızın genelde kitap okuma gibi bir alışkanlıkları yoktur. Bu konu en çok biz Türkleri ilgilendirdiği halde, haçlı seferleri konusunda kendi insanlarımızca yazılmış yeterli çeşitlilikte kitap da yok. Nasıl olsun ki; önce yazacak birileri gerek. Diyelim ki yazacak bilgi ve yeteneğe sahip insanımız var, yazılacak kitabı kim veya hangi kurum veya kuruluş yayınlayacak? Yayınlamazlar! Türk milletinin aleyhine iftiharlarla hatta küfürlerle dolu yazılar ve kitaplar yazarların yazdıklarını her zaman yayınlama imkanları olmaktadır, yurt içinde bile!.. Sadece yayınlamakla, reklam ederek satışını yapmakla kalmazlar çeşitli ödüller de verirler.

Pekiye öğrenmek isteyen insanlarımız bu haçlı seferlerini nereden öğrenecek? Bazıları hemen yanıt vereceklerdir, okullarımız var ya! Okullarımızda tarih adına nelerin öğretildiği, veya nelerin öğretilmediği malûm. 1947 yılında yapılan bir anlaşmayla Türk Milli Eğitiminde, eğitim ve öğretimin planlanmasının yabancılara bırakıldığı açıkça yazılmakta ve söylenmektedir. Söz konusu anlaşmanın olmadığına dair hiç bir açıklama yok en azından ben duymadım. Bu konu neden sorgulanmaz? Okullarımızda hangi bilgilerin nasıl verildiğini, verilenlerle nelerin amaçlandığını, konulara akıllıca ve dikkatle bakan herkes anlar. Yeni yetişen nesillerimizin eğitim ve öğretimlerinin planlanmasını yabancılara bırakmak!.. Bu nasıl bir aymazlıktır veya teslimiyettir?.. Hani bir darbimesel vardır: Ormanın kralı aslan tilkiye; "gel seni tavuklara çoban tayin edeyim" demiş. Tilki yan gözle şöyle bir bakmış; "ya! güldürmeyin beni!.." demiş. İnanın tilki günümüz Türkiye'sinde, ağız kulaklarında ellerini (ön ayaklarını) oğuşturmakta...

Haçlı seferlerinin Türk insanına anlatılması işi, yabancılara bırakılamayacak kadar önemli. Büyük Türk tarihi göz

önüne alındığında, daha dün sayılabilecek (M.S. 1095 de başladı sayılır) Haçlı Seferlerini bilmek ve anlamak; sadece geçmişimizi bilmek ve anlamak değildir. Günümüzde Hristiyan Batı ile olan çeşitli ilişkilerimizde onların davranışlarını anlamamız ve durumu kavramamız için de çok önemli. Avrupa ile komşuyuz, o halde geleceğimizi planlarken de onların kafalarında, bilinçaltılarında bizimle ilgili neler var, bunları mutlaka bilmeliyiz. Yeni yetişen nesillerimizin bilinçlenmesi için bu konuda aydın insanlarımız (gerçek aydın – ışıman), olanakları ölçüsünde; makale, kitap, konferans ve söyleşi şekillerinde ayrıntılı bilgiler vermekteler. Ben de bu konuda kendimce, karınca kararınca çaba sarf ettim ve bu çabalarımın devamı olarak aşağıdaki kısacık bilgileri sizlere sunmak istedim... Şu tarihte savaş ilan edildi, şuralarda savaş oldu, falanca taraf yendi, şu maddeler kapsamında barış yapıldı vs vs... Gibi yüzeysel bilgiler çok önemli değil, asıl olan yalın gerçeklerdir.

Avrupalılar haçlı seferleri hakkında pek çok kitap yazmışlar. Hemen hepsi de; kendilerini haklı gösteren, dini amaçlarının baskın olduğu kutsal savaşlar gibi gösterirler. Ünlü bir Kızılderili sözü var ya; 'onlar bizi yener, çoluğumuzu çocuğumuzu öldürürlerse buna savaş diyorlar ama biz onları yener de sadece askerlerini öldürürsek bize katliam yaptınız diyorlar...' Ha bu arada şunu hemen belirtiyim; Avrupalı yazar ve fikir kişilerinin bazı yalın gerçeklere kısaca değinmiş olmaları sizi yanıltmasın; bunu, doğruları yazarak Türklerin ve Müslümanların haklılığını ortaya koymak için değil, kendilerinin sözde haklılıklarına inanılmasını pekiştirmek için yaparlar.

Böylesine uzun bir girişle sanırım sıkıcı oldum, konuya bir türlü giremedim ama takdir edersiniz ki yukarıdaki bilgileri de vermek zorundaydım.

Şimdi gelelim haçlı seferlerine. Bu konuyu anlamak, kavramak için temel anahtar şu soruların cevabındadır. Bu seferlerin sebepleri neydi, nasıl başlatıldı, kimler katıldı?.. Gelin o yılların Avrupa'sına bir göz atalım: O çağda Avrupa'nın tarımsal üretiminin hemen hemen tamamı 'serf' denilen köle köylülerin sırtındaydı. Ekilip ürün yetiştirilen topraklar Avrupa'nın soylu ailelerine – derebeylerine aitti, yani serfler sadece çalıştırılan köle köylülerdi. Avrupa'daki serflerin sayıları milyonlarla ölçülür

sayıdaydı ve nüfusları sürekli artmaktaydı. Artık boğaz tokluğuna çalışır olmuşlardı. Zamanla o hale geldiler ki serflerin ürettikleri kendilerinin yemelerine ancak yeter oldu. Toprak sahipleri olan soylular – derebeyleri ise hem kendi kalabalık ailelerini hem de korumaları olan askerlerini doyurabilmek için serflerin ürettiklerinin pek çoğuna el koyuyorlardı. Bu durumda özellikle genç nesil serflerden çoğu işsiz, parasız, çapulcular haline geldiler. Soylularda ise; o zamanki törelerine göre bir soylu ailenin bütün varlığı en büyük erkek evlada miras kalmaktaydı. Soylu sülalenin diğer fertleri ise ekonomik bakımdan 'sıfır'dılar, ancak kendilerine verilenlerle yetinmek zorundaydılar. Sonuç olarak soylular da yaşantılarında hoşnut değildi. Ama o soyluların çok zengin oldukları bir şey vardı ki evlere şenlik, hepsinin de türlü çeşitli asalet unvanları ve de unvanlarına yakışır giysileri, apoletleri vardı! Bu durumun sonucu olarak yüzlerce aç şövalye! Çalıp çırpıp talan edecek, barbarca yağmalayacakları yer arayışındaydı. O zamanki küstah Avrupalıların, çalışıp alın teri ile geçinen sıradan insanlar gibi yaşamak hiç işlerine gelmiyordu (sizce şimdi farklılar mı?)

O günlerin Avrupa'sında bir diğer önemli durum ise din ortamının haliydi. Hâlâ Pagan inancının etkisinde olan Avrupalıların çoğu, Hristiyanlığa çok iyi bağlı ve sağlam inançlı değillerdi. İnancı sağlam olanların ise kiliseye yani papalığa – Vatikan'a pek faydası olmuyordu. Çoğu kimse dini amaçlı başta bulunmuyor, bulunamıyordu; o kadar ki günahlarından arınmak için (günah çıkarmak için) verilmesi gereken parayı veremediklerinden, kendilerince günahkâr olarak yaşamaktaydılar. Bu durum kilise için çok kötüydü; Papalık dini yaymak ve pek çok ülke, millet hatta bazı soylu kişiler üzerinde hâkimiyet kurmak istiyordu, bunun için para gerekiyordu. Parayı elde edebilmenin yolu inançlı insanların olabildiğince çoğalmasından geçiyordu. Yani din para için, para ise din için sarmalı iyi işlemiyordu; bunun en önemli sebebi Avrupa'daki Hristiyan halkın yoksul olmasıydı. O zamanki papalık koltuğunda Papa II URBANUS oturmaktaydı. Halkın ve soyluların yoksullaşması Papayı endişelendiriyor hatta korkutuyordu. Papa II. Urbanus sürekli bir çıkış yolu arayışındaydı. Avrupa yoksuldu ama diğer ülkelerdeki özellikle Türklerin yönetimdeki Hristiyanlar zengindi. Hem Müslüman ülkelerin bütün halkları da çok zengindi! Papa için bir başka öneli konu ise; kendi mezhebinden olmayan ve sürekli ayrı davranarak papanın emri altına girmeyen Ortodokslar var ya! İşte onları da dize getirmek gerekiyordu. Onun derdi Avrupa halkının ve soylu ailelerin düştüğü ekonomik sıkıntı değildi. Papanın asıl derdi papalığın boş olan kasalarını doldurmak, hükümranlığını daha yaygın ve sağlam hale getirmektir.

İşte tam da o günlerde Doğu Roma İmparatoru ALEKSİOS KOMNESOS (Doğu Roma İmparatorluğuna 'Bizans' denmesi sonradan yamamadır), 1095 yılının Mart ayında Piacenza Konseyine elçiler göndererek Papa II Urbanus'tan asker yardımı talep etti. Elçileriyle birlikte bir de mektup yolladı. Doğu Roma İmparatoru kendini çok zor durumda hissediyordu, öyle olmasa Katoliklerden yardım ister miydi? O, Katolik Papalığının Ortodoks dünyasını ortadan kaldırmak istediğini, en azından kendi emir ve denetimi altına almak istediğini biliyordu. Ortodoks mezhebinden olan Doğu Romanın sıkıntısı ve de korkusu şuydu: Türkler (Selçuklu İmparatorluğu) neredeyse Anadolu'nun tamamının ele geçirmişler, o kadar ilerlemişler ki Doğu Roma'nın başkenti İstanbul (o zamanki adıyla 'Konstantinopol', yazı boyunca şimdiki adıyla 'İstanbul' olarak yazılacak) yakınlarına kadar gelmişlerdi. İstanbul'un hemen yakınlarındaki İznik'i kendilerine başkent yapmışlardı. Doğu Roma'nın varlığı tehdit altındaydı. İmparator Aleksios, askeri gücüyle Türklerle karşı koyamayacağını anlamıştı. Sürekli kışkırtmaya çalıştığı, Anadolu'nun çeşitli yerlerindeki Hristiyan topluluklar ise Türklerin yönetiminden memnundular; dinlerinde ve yaşantılarında daha rahat olduklarını belirtiyorlardı. Böyle olunca Anadolu'daki Hristiyanları isyan ettirmek veya asker olarak Doğu Roma İmparatorluğu safında yer almalarını sağlamak mümkün olmuyordu... İmparator Aleksios için tek seçenek vardı, ordusunu yetenekli savaşçılarla güçlendirmek. Bunun için, çok güçlü olarak gördüğü Papalıktan iyi yetişmiş, savaşçı askerî birlikler istiyordu. Doğu Roma Avrupa'ya göre çok zengindi verilecek asker yardımının karşılığını ödemeyi zaten göze almıştı.

Doğu Roma İmparatoru'nun yardım talebi Papa II. Urbanus için bulunmaz fırsattı, bir taşla iki kuş vuracaktı. Hem Anadolu ve diğer Müslüman ülkeler yağmalanacak dolayısıyla Avrupalılar zenginleşecek Papalığın da hazinesi dolacak; hem de Doğu Roma, Katolik kilisesinin denetim ve yönetimi altına alınmış olacaktı.

Papa II. Urbanus, ellerini oğuşturarak sinsi planlarını yapmaya ve uygulamaya başlar. Doğu Roma İmparatoru ondan düzenli ve disiplinli ordu birlikleri istemişti. Ama Papa'nın elinde ne öyle bir askeri güç vardı ne de böyle bir gücü oluşturacak para vardı. Aslında papanın aklında öyle düzenli bir ordu oluşturma fikri yoktu. O; aç, yağmalamak için her şeyi göze alabilen, biraz maceraperest, biraz da dinîdolduruşa gelmiş büyük bir çapulcu gürhu hazırlama peşindeydi. Amacına ulaşabilmek için iki konu üzerinde yoğunlaştı:

1) Anadolu ve diğer Müslüman ülkelerin çok zengin olduğunu, şehirlerinin altın ve gümüş bolluğu içinde olduğunu, yağma sonunda herkesin çok zengin olacağı şeklindeki düşüncelerini yaymaya başladı. Bu amaçla özel olarak görevlendirdiği rahip ve papazları Avrupa'nın her tarafına yolladı. Bu girişimiyle; serfleri, başıboş çapulcuları, asilleri, şövalyeleri tabii ki asil ailelerin özel askeri birliklerini, büyük bir sefer için bir araya toplayabilmeyi hedefliyordu. Bu kadarı bile onun için yeterli olmayabilirdi, öyle bir büyük ordu oluşturmalıydı ki önünde hiçbir devlet, ordu hatta ordular duramamalı.

2) Toplanacak çapulcu ordusunun büyüklüğünü serfler ve sıradan halk oluşturmaktı. Savaşa katılanları teşvik etmek hatta onları canavarlaştırmak gerekiyordu. Gerçi zengin olma hırsı yeterince teşvik ediciydi ama dinî konunun da işlenmesi çok önemliydi. Şöyle ki; hem ölümüne savaşacaklar dolayısıyla yenilmeyeceklerdi, hem de elde ettiklerinin önemli bir kısmını Papalığa bağışlamaları gerekiyordu. Bunun için de dini duyguların öne çıkarılması şarttı.

Papa II. Urbanus amacı için Hristiyanlığı sonuna kadar kullanmak istiyordu. Halkın dikkatini din üzerinde toplamak ve onları Türk ve Müslümanlara karşı kin ve nefretle doldurmak için şu hususlar üzerinde özellikle duruyordu:

a) Anadolu ve diğer Müslüman ülkelerde Hristiyanlar büyük baskı altındalar ve sürekli işkence görmekteler. Tek suçları inançlı Hristiyan olmaları, (elbette tamamı yalan) şeklinde propaganda yapılamasını istiyordu ... Söylediklerinin inandırıcılığını pekiştirmek için Doğu Roma'dan gelen ve yardım talep eden mektubu kendince eklemeler yaparak ve de ağırlıklı şekilde halka anlatıp, anlattırıyor, Hristiyanların neler çektiğini bütün Avrupa'ya yayıyorlardı.

b) Hristiyanlar, Allah'ın oğlunun (Hz. İsa kast ediliyor) doğduğu ve yaşadığı kutsal topraklara; Kudüs'teki 'Kutsal Kabir Kilisesi' diğer bir adıyla 'Kıyamet Kilisesi'ne hac için gidemiyorlar. Gitmek isteyenler yolda baskına uğruyorlar, mal ve can güvenlikleri yoktur (bu da tamamen yalan)... Propagandası yapılıyordu.

c) Allah'ın oğlunun dönüşü yakındır. Bu durumda bizim görevimiz, kutsal toprakları temizelemek ve onun gelişine hazırlanmaktır. Bu söylemlerle; sefere katılacakları, kutsal bir görev yapacaklarına inandırmaya çalışıyordu.

Din amaçlı propaganda bu üç ana tema üzerinden işlenecekti. Papa II. Urbanus, 1095 yılının 18 ve 28 Kasım tarihleri arasında Fransa'nın Clemond kentinde 'Clermond Konsili' toplayarak; Avrupalıları Müslüman ve Türklerle karşı topyekûn savaşa çağırdı. Bu arada Papa II Urbanus kendi idealleri adına çok akıllıca davranarak; Fransız Toulouse'lu Raymond IV ve Başpiskopos Adhemar gibi etkili kişileri yanına çekti. Papa II. Urbanus kendisinin gidemediği yerlere kendine vekil tayin ettiği piskopos ve papazları gönderdi. Böylece; Fransa, Almanya ve İtalya başta olmak üzere Avrupa'nın her tarafına Müslüman Türklerle karşı topyekûn sefere çıkılmasına fikri yayılmaya başlandı. Ama bütün bunlar Papa II. Urbanus'u yeterince tatmin etmiyordu. Yapılacak seferde başarıyı engelleyecek her duruma karşı çok çok güçlü olmak gerektiği bilinciyle davranıyordu. Hem sefere katılacak insan sayısını olabildiğince çoğaltmak hem de katılacakların, zafer kazanılacağına inançlı olmalarını istiyordu. İşte bu amaçla kendisine çok özel bir yardımcı arıyordu. Özellikle dinî yönden, Avrupa'nın her yerinden insan kitlelerini peşinden

sürükleyecek, kutsallık kisvesi olan biri gerekiyordu. Papa'nın tek başına ruhani çağırısı bir başkası tarafından mutlaka desteklenmeliydi ki inandırıcılık tam olsun. Hazırlığı yapılamakta olan haçlı seferinin; dini propagandasının, papadan sonraki ikincil liderliğini kim yapacaktı? Bu görevi üstlenecek kişi çok yetenekli olmalıydı. İnandırıcı ve ruhani anlamda gizemli bir yönü olmalıydı. Öyle biri olmalı ki, halkı yığınlar halinde peşinden sürüklemeliydi... Papa II. Urbanus'un emrinde pek çok yetenekli rahip ve papaz vardı ama o çok daha değişik birini arıyordu. İstedığı gibi birini bulmak için çok düşündü; araştırdı ve sonunda birini buldu. Bulduğu kişi Piyer Lermi adında bir papaz idi...

Papa II. Urbanus ve papaz Piyer Lermi birlikte çalışmaya, daha doğrusu bir haçlı seferi hazırlığına başladılar. İlk iş olarak kendilerine bir düşman belirlemeleri gerekiyordu ki toplayacakları güruhun aklına bir düşman yerleştirilebilirdi. Aslında düşman belliydi ama yine de bu konuyu baş başa görüştüler, varılan sonuç düşünüldüğü gibiydi ve resmen bir düşman belirlendiler ve de ilan ettiler; düşman Türkler!.. Düşman tamamı ama bir de hedef koymaları gerekiyordu. Hedefi de belirlendiler; Anadolu'daki ve kutsal topraklardaki Hristiyanlar kurtarılacak ve Kudüs ele geçirilecek...

Tam da bu noktada şu Piyer Lermi'yi sizlere tanıtmak istiyorum. Bu papaz haçlı seferlerinin başlamasında büyük bir rol almış ve çok etkili olmuştur. Bu adamı tanımadan, haçlı seferine katılanların ruh halini tam olarak anlayamayız... İşte Piyer Lermi: Beden yapısı cılız, kuru, kakır, üst kısmına göre bacakları daha kısa (...den bacaklı), uzun suratlı... Hasılı olabildiğince çirkin biri. Papanın bu adamı öne çıkarmasının ve de yanına almasının sebebi; bütün iticiliğine karşın müthiş bir hitabet gücüne sahip olmasıydı. Coşkulu konuşmalarıyla kitleleri kısa zamanda etkileyebiliyordu. Piyer Lermi'nin yaşam tarzı da beden yapısı gibi sıra dışı ama oldukça sadeydi. Bütün seyahatlerini bir eşeğin sırtında yapardı. Eşegi de kendi gibi zayıf, sırtının bir kısmı yağır olmuş, üstünde bir heybe... Piyer Lermi'nin yiyeceği balık, içeceği ise şaraptı. Sürekli sarhoştu ama bu duruma alışkın olduğundan onun doğal hali gibiydi. Heybesinde balık ve şarap taşıyordu. Piyer Lermi'nin yıkandığını gören yoktu, bir de kokuşmuş balık ve şarap karışımı kokuyu siz düşünün! Adam pıs pıs ve de iğrenç kokuyormuş. Anlaşılabacağı gibi bu Piyer Lermi denilen papaz tam bir pislikmiş...

Piyer Lermi gibi birinin peşine surulerle insanın takılması, onu kutsal olarak kabul etmeleri! Onun konuşma yapacağı yerlerde mahseri kalabalığın toplanması! Dahası, üzerine bindiği eşeğin dahi Hristiyanlarca kutsal kabul edilmiş olması, sanırım o zamanki Avrupa Hristiyanlığının ruh halini açıkça ortaya koymaktadır. Siz bir de bunun üstüne, Anadolu ve diğer Müslüman ülkelerde, yaqmalama yapıp talan ederek zengin olma hayallerini ekleyin; nasıl bir insanlık dışı barbarlar surusunun oluşturduğuna anırsınız sanırım... (devamı gelecek sayıda)

YOLUN RENKLİ TAŞLARI

(MUSTAFA AKBABA'NIN İKİ ŞİİRİ ÜZERİNE BİR TAHLİL ÇALIŞMASI)

ANDAÇ

Nevzuhur'un Kasım 2011 tarihli 24. Sayısında aziz dostum Mustafa Akbaba'nın AHMET ABİ unvanlı şiiri neşredildi. Değişik temalı şiirler yazmakta mahir olan Akbaba, bu şiiriyle MEYHANECİ RESÜL gibi bir şiir kahramanını daha önümüze çıkartmış, gerçek bir şiirin daha altına imzasını atmıştır.

Meyhaneci Resül'ü okurken kendimi bir aynadan, geçmişe bakıyor gibi hissetmişim. Şiir beni bir anda alıp, İstanbul'daki Yenikapı semtinde bulunan, o salaş meyhaneye götürmüştü. Antalya'daki Yenikapı semti gibi, sanki aynı mekân tasvir ediliyordu. AHMET ABİ'yi okuduktan sonra, hatırladığım anılar bana bu yazıyı yazmamın kapısını aralamış oldu.

Malûm olduğu üzere, bazı şairlerin bazı şiirlerinde özel

isimler öne çıkar. Bu şiir kahramanları gerçek olabileceği gibi hayalî de olabilir. Ancak kendisine olan yakınlığımdan dolayı biliyorum ki hem MEYHANECİ RESÜL hem de AHMET ABİ gerçek kişilerdir. Şiirlerde tasvir edilen tablo da gerçeğine uygundur.

Her iki şiirin de dilimin döndüğünce tahlilini yapma fikri aklıma düştüğünde, konuya girmeden, AKBABA'nın şiir dünyasında kısa bir gezintiye çıkmanın faydalı olacağını düşündüm.

Uzunca bir zaman kurallı şiirler yazan şairimiz, sonradan kuralsız (serbest) şiirler de yazmıştır. Onlarda da son derece başarılı olmuştur. Şiirlerinin tamamını okuyup, özümsemiş biri olarak; AKBABA sevgi adamıdır diyebilirim. Dizelerini sevgi ile beslemiştir, tıpkı gün ışığı misali... Gönlündeki bu sevgi, Tanrı soluğu gibidir. Yontulmamış taş misali beliren dizelerine, su gibi şekil veren yine onun yüreği olur. Sevgi dağından esen yele açmıştır bağrını. Saygı dolu sevgisini yaşatmıştır şiirlerinde. AKBABA sadece şair değil, aynı zamanda ressamdır da... Ancak bu ressamlık bildiğimiz manâda ressamlık değildir. O, şiirlerini yazarken okuyucusunun muhayyilesinde bir resim canlandırmasını iyi bilir. Okuyucu. şiiri sanki o resme bakarak okur. Rengârenk dizeler uçuşurken tablonun bütününde, sanatkarını seyrediyorsunuzdur artık. Gökkuşağının altından geçercesine... Şair olup da ask sarhosu olmamak mümkün müdür hem de mey şisesi olmadan. Onun gözleri hep buçulu bakmıdır şiirlerinde o en güzele... Ağıtları sessiz, dili tutuk, ödülü ise çiçeği dökük güller arasında olsa da...

Yenilik yapacağım. söylenmemişi söyleyeceğim diye mısralara takla atırmaz. Söylemek istediğini akıcı bir üslûpla söyler. Şiirlerinin temalarında çeşitlilik görülür. Şiirde âhenk ve müziğe önem verir. Didaktik şiir nedir bilmez. Onun şiirlerinde lirizm hep önde olmuştur. Milli duvarlarla kaleme alınmış şiirlerinde bile lirizm öndedir. Çarpıcı bir örnek olarak; KAŞIN KARŞI YUZU unvanlı şiirini gösterebiliriz. Derin bir lirizm hâkimdir. Mesajı qizlidir, açıkça ilân edilmez. Okuyucusu mesajı cimbızla çekip çıkarır. Yalın yazılmış şiirlerinin yanı sıra sembolik şiirleri de bulunur. Onları ustaca işler. Ancak kapalı (anlaşılmaz) şiire karşıdır.

Şiirlerinin bende uyandırdığı duyguları ve görülen hususiyetleri ana hatlarıyla belirttikten sonra, şimdi adı geçen şiirlerin tahliline geçebiliriz.

MEYHANECİ RESÜL:

Şiir dörder mısralı dört kıtadan oluşuyor. Hece vezniyle yazılmış. (7+7=14) kafiye düzeni: abba – cddc – effe – qhhg şeklinde vani; yeni edebiyat nazım şekillerinden sarma diziliş olarak plânlanmış.

1. Kite

Bir zaman bir meyhaneye vardı Yenikapı'da
Üç, beş kirli masası, beş, on sandalyesiyle
Sahibi de ıccerdi gelen müsterisiyle
Ayık gezmüyordu hiç, Resül idi adı da.

İlk mısradaki; şair şiirine, şimdilerde yok olan Yenikapı' (Antalya) daki meyhanenin yerini tarifler baslıyor.

İkinci mısradaki; mekânın iç görünüşüne dikkat çekerek; şair, şiirin içine girmiştir artık. Üç, beş kirli masa ve beş, on sandalye... Toplumda bu gibi yerlerde içki içenlerin sayısının azlığına vurgu yapıldığı gibi, hacim olarak küçültüldüğü, ayrıca muhtevası bakımından da yerildiğini rahatlıkla görebiliyoruz. Bilhassa 'kirli' kelimesinin seçilmesi, salaş bir yer olması yanında, manevi açıdan da kirliliğini okuyucusunun şuur altına yerleştiriyor.

Üçüncü mısradaki, işletenin de, o mekânın her yönüyle vazgeçilmez bir parçası olduğu belirtiliyor. İçen olduğu kadar içirtendir de... Devamlı içme ve içirtme zorunluluğu mekânın varlık sebebidir.

Dördüncü mısradaki; sonuç olarak mekân sahibi hiç ayık olmuyor. Ayrıca mısradaki 'Resül' adına vurgu yapıp, Müslüman olduğuna dikkat çekiliyor. Geçmişte Rum ve Ermenilerin bu mesleğe daha fazla teşne oldukları bilinir. Şair Müslümanlıkta

içmek ve içirtmek günah olduğu halde, Resûl'ün böyle bir mesleği seçmesini ince bir dille eleştiriyor.

II.Kıta:

Her gün aynı sîmâlar oraya gelen, giden
Mezeleri: Izgara, maydanozu bol köfte,
Yanında domatesi, biberiyle birlikte.
Görüldük içeriyi alçak penceresinden.

İlk mısra: Şair, yaşamında savrulmayı seçmiş, akşamcı tabir edilen aynı kişilerin, böyle mekânları seçmesini, kuytularda hayatîyetlerinin uyuşturmasını kabullenmiş kişiler olarak görüyor.

İkinci ve üçüncü mısralarda: Tablodaki Natülmort gibi şiirin içine ustaca yerleştirilmiş en renkli bu bölümünü, ayrı bir nefes gibi algılamamızı sağlıyor. Nimetlerin uçuşması resmedilmiştir. Şiirin dışına taşan bir ışık seli gibi...

Dördüncü mısra: Şairin gözüyle, dışarıdan bakıldığında, alçak olan penceresinden meyhanenin içinin rahatlıkla görüldüğünden bahsediliyor. Dikkat edilirse, böyle bir hayatı, yaşam tarzını kabullenmemiş olan şair, içeride değil, yani dışarıdan görüyor. Buradaki 'alçak' sözü özellikle seçilmiş bir kelimedir. Pencerenin yerden seviyesini belirttiği gibi, meyhaneyi küçülten bir ifade olarak da karşımıza çıkıyor.

III.Kıta:

Bir gün duyduk ki Resûl kapatmış meyhaneyi
Görünmedi epeyce, kayboldu ortalıktan
Yine bir gün duyduk ki hidayet gelmiş Hakk'tan
Hiç içmiyormuş artık, unutmuş o şişeyi.

İlk ve ikinci mısra: Meyhane, beyinlerinin alamadığı gerçeklerden saklananların yeri değil miydi? Resûl, süfli yaşantısının idrakine varmış ve bu yaşantıyı, geleceğine taşımak istememiş, ödenmemiş ayıpları ödemedi seçmişti. 'Bekâ'dan önce cahillik vardır' sözünü hatırlatırcasına... Tozlu zaman perdesini çekerek kapatmıştı meyhaneyi. Gelmez sanılan, ruhsal ikinci baharı yaşamayı seçmişti. Tırtıl misali kozasına çekilmiş, tevekkül dünyasında kelebek olmayı beklediğini görüyoruz.

Üçüncü ve dördüncü mısralarda: Şairimiz, ruhundan ruhumuza bir nefes üflediğine inandığımız Yaradan'ın Resûl'ün aklını işretten uzaklaştırıp; 'yeter' diyerek, kendine yönelten yolu aydınlatmış olduğunu şık bir şekilde mısralarına işlemeyi bilmiştir. Resûl kelebek misali, kısa ömrü kalsa da Hakk'tan gelen bu işaretin rüzgârında kanatlanmış, meyden bir daha dönmek üzere uzaklaşarak, çiçek tozuna bulaşmış ayakları üzerinde yükselmeyi seçmiştir.

IV.Kıta:

O zamandan beridir şimdi câmide her gün
Beş vaktini kılıyor aralıksız, ön safta
İçindeki mutluluk yüzüne yansımakta
Rûhundaki sükûnet büyümekte gün be gün.

İlk mısra: Resûl'ün hidayete erdikten sonraki durumu gözler önündedir. 'Her gün' sözüne vurgu yapılarak; ibadetin en önemli unsurlarından biri olan devamlılık, burada dikkat çekilerek vurgulanıyor.

İkinci mısra: 'ön saf' ifadesi adanmışlığın simgesi olarak karşımızda belirir.

Üçüncü ve dördüncü mısralarda; dini vecibelerini yerine getirmesi ona büyük bir huzur veriyor ve ruhunda günden güne artan bir sükûnet ruhun aynası olan yüzünü aydınlatıyor. Akıl ve düşünce, ruhun yükselmesi için gerekli bileşimdi. Şuursuzluk gitti, huzur geldi. Artık hayret ve şaşkınlık kapısı aralanmıştı. 'Sükûnetin büyümesi' aydınlanma, ışık olup yükselme manasını da içerir. Arınmanın bir başka şekilde ifadesidir.

Görüldüğü gibi bu şiirde; ilk iki kıtada meyhane ve meyhaneci, son iki kıtada da Resûl'ün hidayete erdikten sonraki durumu tasvir ediliyor. Bir kimsenin hayat hikâyesi dört kıtada gayet canlı bir şekilde resmediliyor.

Şiirin yorumuna gelince: Resûl bu şiirde akıllı temsil eder.

Gayesi olmayanın, zevk peşinde koşarken; akıllı uyuşturmayı seçtiğini görürüz. Ruh, yaradılış gayesini idrak edemeyince de ızdırab çeker. Yalan hayatın simgesi olan, deforme edilmiş yaşamdan, şükür tanımadığı için de bir şey ummadığına şahit oluruz. Bu kopuş ve savruk yaşam, ancak hidayet gelmesiyle son bulur. Biliriz ki hayat bir sanat eseridir. Ayık seyredilirse, o eserin bir parçası olunur. Ruhun aydınlanması başlamıştır artık. İnanırız ki Tanrı, ruhundan bir nefes yüklemiştir ruhumuza. İdrak edildiğinde, onun yolunda yürüyüş başlamıştır. Resûl yani akıl, ruhla birlikte, damlanın kaynağa dönmesi gibi, kirlerinden arınarak Hakk'a giden yolu bulur.

Şimdi de AHMET ABİ unvanlı şiirin tahlilini yapmaya çalışalım. Şiir sekiz kıtadan oluşuyor. Serbest (kualsız) olarak planlanmış. Kıta'daki mısra sayıları farklıdır.

I.Kıta:

Geçerlerdi önceleri
Emekli beş, altı arkadaşı
Kiminin elinde otuzçluk
Kiminin cebinde gazete
Kâh durup kâh yürürlerdi
Parka doğru
Yavaş yavaş.

Şiirin bütünü okuduğumda, yaşım gereği olsa gerek, bana sadece o kahramanların arasına katılmak kalmış gibiydi. Satır satır tahlili bir kenara bırakmıştım. Dizelerin arasında kendime bir yer bulup, eriyip gitmişim. Hissettiklerimin yanında, düşüncülerim de dile gelmişti. Okuyucunun da, şimdi veya gelecekte aynı duyguları hissedeceğine inanıyorum.

Birinci kıtada; evlerinde rahat nefes alanları azalanlar, soluğu arkadaş yanında aldıklarını görüyoruz. Onlardan önce gidenlerin ayak izlerine basarak bir yerlerin yolunu tuttuklarını seyrederiz. Mevsimler eldeki tespih taneleri gibidir. Sararıp düşen yaprakların, rüzgârın önünde savrulduğu anlardır zaman. Birbirine sokulmuş, ağızlarda geçmiş yâd eden mırıltılar, geleceğin korkutucu yüzü yaklaşırsa da, bahse konu olmadan yürüyüşlerini seyrederiz. İlk mısralar buna benzer duyguları içererek başlamış.

II.Kıta:

Çok zamandır görmüyordum
Geçmiyorlardı artık
Yolcu mu olmuştu yoksa hepsi?
Gelecek herkesin başına
Sayılı değil miydi
İnsanların nefesi?

Şairimiz bu kıtada kahramanlarını göremediği için 'yolcu mu oldular' merakını taşır. Lâkin ölümden bahsetmez. Çünkü AKBABA; gerçek inanan Müslümanların dağarcığında ölüm olmadığını iyi bilir. 'Yaşam sonsuzdur' der kitabı... Hay'dan gelen Hû'ya döner (Allahtan gelen Allaha döner) sözünü de çok iyi bildiği gibi. Nefesin sayılı olması, hatta damlanın sayılı olması gibi yüksek bir ilahi planlamanın inancımız gereği olduğunu belirtmesi de vurgulama adına ilginçtir.

III.Kıta:

Geçen gün isim vardı
Bir yere gidiyordum
Âşinâ bir sîmâ takıldı bakışıma
Onlardan Ahmet Abi
Çıkıverdi karşıma.

Bu kıtada kahramanımız yalnızdır. Şairimiz oldukça akıcı bir üslûpla bu kıtayı işlemiştir. Dördüncü kıtaya bir an evvel girmeyi kamçılayan bir beklenti içine sokmayı, okuyucuyu hazırlamayı çok iyi bilmiştir.

IV.Kıta:

Görünce birden beni
Gözleri parıldadı
Bir boynu bükülmüş
Çiçek vardı yakasında
Sarıldı öptü hasretle
Kaldırım ortasında.

Bu kıtada dizeler oldukça yoğun duygusallık içeriyor. Yalnızlığın ne kadar katlanılması zor bir yaşam biçimi olduğunu, zamanın bizi kaybedişlere hazırladığını vurgulayarak; 'boynu bükük çiçek' sembolü ile okuyucunun şuur altına bu kaybedişleri fısıldıyor. 'Hasretle öpüş' vurgulaması ise; kısa da olsa, yaşanan bu kaybedişlerin korkusundan kurtuluşunun göz kırpması gibi işlenişini, şairin ince dünyasının yansıması olarak algılarız.

V.Kıta:

Tuttu ellerimden
Bir hayli bırakmadı
Gözlerinde belirdi birazcık yaş
Halbuki var aramızda
Nerden baksan yirmi yaş.

İlk mısradaki; yalnızlıktan kurtuluşun simgesi olan dokunmak, üşüyen kalplerin refleksi olarak karşımızda belirir. Kısa sürecek olsa da o mutluluk anının uzaması ikinci mısraın arasına yerleşmiş. Hiç değilse Ahmet Abi, gülen gözleriyle umudun aralandığı anın ferahlığını yaşıyordur. O anki ruh halinin resmi gibi göğsüne düşen iki damla yaş, yaşam denizinde çırpınışının, can simidine sarıldığı an'dır. Şair burada, yüksek duygusuyla tevazu'yu işleyerek yaş farkından bahsediyor. Yalnızlık korkusundan uzanan ellerin, yaş farkını tanımayacaklarını o da bilir.

VI.Kıta:

Bir solukta çok şeyler
Çıktı dudaklarından
Biraz yenide kaldı
Biraz mâzîde gezdi
Bir çuval altın bulsa
Bu kadar sevinmezdi.

Şairimiz bu kıtada, çıplak yalnızlığın korkularını satır aralarında işlerken, mutluluk mırıltılarının da dudaklardan dökülüşünü çok güzel tasvir ediyor. Susan; dinleyenini bulunca da coşan diller, yalnızların kendilerinin varlık olduğunu hissettiren can ilacıdır. AHMET ABİ görmüştü, meçhul yolun karanlık yüzünü, onun için insan, ürperirdi yalnızlığında. Gençken 'gün bitti bitecek' derken mevsimlerin devrilişini ancak fark etmiştir gözleri. Son iki mısraya gelince; 'yok oldu olmaz denilen, bitti tükenmez sanılan, şimdi bir güvensiz yaşayış kaldı elimde' derken, şairi görmesiyle doğan sevinç ve mutluluğu güzel bir tasvirle gözler önüne seriliyor.

VII.Kıta:

Sormadım, söylemedi
Yılların arasını
İmtinâ edip sözlerime
Deşmedim yarasını.

Şair anlamıştır, AHMET ABİ'nin dostları, göçmen kuşlar gibi birer birer çekip gitmişler. Sormadı, o da; 'önden giden, beklesin kalanları' diyen gizli anlaşmalarından, yükü ağırlaşa da bahsetmedi. Adımları, her köşe başında yaşanmış izlere basarken, bir serap gibi gördüğü yaşantısını şaire anlatamazdı.

VIII.Kıta:

Gitmişler dostları
Bu dünyadan
Bellî!
İmâ edişinden anladım
Gitmişler temelli.

Hayatta dostsuz, arkadaşsız kalmış ve bunun sıkıntısını yaşayan bir emeklinin psikolojisi sahnelenirken bir taraftan da ölüm gerçeğine vurgu yapılıyor. Gidecek olanlar, çok konuşmazlar sadece giderlerdi. Halbuki yaşlılar, gençlerin geleceğidir diye düşünürüm. İzleri ne kadar derindir pek bilinmez. Bizim yaşta olanları anlayamayanlar bizden uzak kalırlar. Kendi geleceklerinden uzak kaldıklarını anlayamadan... Biz ise sadece gençleri sevebiliriz, bizi anlayamamaları da... Gidenlerin bir gülümsemede gizli kalırdı duyguları. Herkes kaderine gitmekte bu yollarda. Kimine uzun, kimine kısa yollar, ömür bitirmede.

Sanılmasın ki dizelerde, bizi sarıp sarmalayan gizli duygular gizlenmiştir. Hayır!.. Bizi yoğun düşüncelere sürükleyen, duygu yoğunluğu yükleyen, şairin gizli dünyasıdır. Görüp hissettiklerini, manevi ikliminde renklendirip, taçlandırdıktan sonra, dizeler halinde önümüze sunan değerli dostum Mustafa AKBABA'nın yüreğine sağlık demekten başka bir şey gelmezdi elimden.

Bu yazımızda Mustafa AKBABA'nın MEYHANECİ RESÛL ve AHMET ABİ unvanlı şiirlerini dilimiz döndüğünce tahlil etmeye çalıştık. Her ikisi de ayrı bir renk, ayrı bir tat. Her iki şiirde de kahramanlarının ruh derinliğine bir yolculuk yapılıyor. Akademisyenler veya başka kalem erbabları değişik açılardan bakarak bu şiirlere daha farklı yorumlar getirebilirler, başka derinliklere ulaşabilirler.

AKBABA'nın şiirleri bâkir bir alan. Üzerinde yoğunlaşanlara iyi bir çalışma konusu olur diye düşünüyorum.

ADALAR

MUSTAFA AKBABA

2011 yılının son günlerine doğru gazetelerden; Rodos adasında bulunan 385 yıllık Recep Paşa Camii'nin bakımsızlıktan yıkıldığını okuduk.

Haberde; tarihi caminin restore edilerek sağlamaştırılması için 2004 yılında çalışmalara başlanıldığını, ancak finans yetersizliğinden dolayı tamamlanamaması yüzünden çöktüğü belirtiliyor. 1626 yılında inşa edilen ve iç kısmı çinilerle kaplı olan bu caminin yıkılması, adada bir Türk esrinin daha yok olması anlamına gelir ki bu da bizler için büyük bir üzüntü, bir büyük yıkım daha demektir.

2000 yılında Rodos'a yapmış olduğum seyahatimi ve üzerimde bıraktığı tesirleri NEVZUHUR'un 7. Sayısında (Ocak 2009) O KONUYU DAHA ÖNCE DİLE GETİRMİŞTİM başlığı altında sunmuştum. (2005 yılında neşredilen İKİ DAMLA YAŞ BİRAZ TEBESSÛM unvanlı kitabımda bu konu ele alınmıştı.)

Adalar içimde daima kanayan bir yara olmuştur. Kanla aldığımız yerleri, ucuz siyasetler sonucu başkalarının avucuna bırakırsanız olacak olan budur. Ecdat yadigarları bir bir gider. Burnumuzun dibindeki bu adaların askerî ve uluslar arası hukukî boyutundan doğan sıkıntıları da işin cabası olur.

2009 yılının Ekim ayında yapmış olduğum; Bursa, Edirne, Gökçeada, Çanakkale, Bozcaada, Behramkale, Ayvalık, Foça ve Selçuk'taki Şirince Köyü'nü içine alan seyahatim esnasında da bu üzüntüyü tekrar yaşamıştım.

Gökçeada'ya giderken, adeta göğü delercesine yükselen, piramit şeklindeki görüntüsüyle Semadirek Adası az ilerimizdeydi. Bir gecemizi Behramkale sahilindeki, dokuya uygun olarak yapılmış olan otellerden birinde geçirdik. Sabaha kadar doğru dürüst uyku tutmadı. Edremit Körfezi'nin ağzında, adeta bir şişe tapası gibi duran Midilli Adası'nın ışıklarından kaynaklanan yakamozlar bizim sahillerimizi yalıyordu. Tabii, bizim ışıklarımızın yakamozları da Midilli sahillerindeymiştir. Gece yatağımdan

birkaç kere kalkıp bu acıklı hali seyrettim.

Akdeniz ve Ege sahillerimizde birçok adanın konumu da bu durumda. İçinizde vatan, millet sevdası varsa böyle şeyler sizi çok rahatsız ediyor, gözlerinizden uykuyu alıyor.

Türkiye için olmazsa olmaz boyutunda olan Kıbrıs Adası'nın durumu da ortada. Günümüz insanına malûm olan bu durumu burada yazıya dökerek değil. Bir kere elinizden çıkmaya görsün, sıkıntısı bitmiyor.

1985 yılında Kuzey Kıbrıs'a yaptığım seyahatim esnasında bir hadise beni sevindirirken bir başka konu çok üzmüştü: O zaman Türkiye'mizde ticarî mevzuat bu günkü gibi değildi. Kıbrıs'ta ise birçok yabancı mal vitrinleri süslüyor, rahatça satılıyordu. Bu yüzden de arada bavalı ticareti oldukça gelişmişti. Bunu iş edinenler olmuştuk. Kıbrıs'tan aldıkları eşyaları bavalılarla Türkiye'ye getirip kârıyla satıyorlardı. Her neyse, benim meramım bu ticaretten bahsetmek değil, biz konuya dönelim.

Alışveriş için girdiğim mağazalarda karşılaştığım bir durum beni oldukça şaşırtmıştı. Aynı rafta bulunan aynı iki mal iki ayrı fiyattan satılıyordu. Sebebini sorduğum zaman; malın mağazaya girişi esnasındaki döviz kuru farkından kaynaklandığını söylemişlerdi. İkisini de aynı fiyattan satsalar kim nereden bilebilirdi. Ancak öyle yapmayıp, dürüst davranıyorlardı. Gösterdikleri bu hassasiyetten dolayı çok gururlanmış ve duygulanmıştım. Ecdadımızın sergilediği güzelliklere benzer bu durum karşısında insan nasıl olur da mutlu olmaz?

Bu seyahatim esnasında beni üzen konuya gelince: Ada halkıyla yaptığım sohbetler esnasında bazıları Türkiye'nin yapmış olduğu askeri müdahaleden hiç memnun olmadıklarını söylediler. Çok şaşırdım. Sebebini sorduğum zaman doğru dürüst izah da edememişlerdi; "biz öyle daha çok mutluyduk" demişlerdi. Bu insanların Rum gibi düşüncelerine akıl erdirememiştim. Yaşadıkları onca vahşetin sonunda hâlâ nasıl böyle düşünabiliyorlardı, bu gün bile anlayabilmiş değilim.

Söz adalardan açılınca Kemalettin Kâmi Kamu'nun AKDENİZDEN GEÇERKEN unvanlı şiirini hatırlamamak olmaz.

Sular pırıl pırıl, rüzgâr mis kokulu
Kuş uçuramaz eski Türk kalyonlarının yolu
Sağda sıra dağlarla kabağan Anadolu
Yeşil eteklerinde tükeniyor Toros'un!

Akşam pembeleşiyor bembeyaz tepelerde
Eğiliyor bulutlar engine perde perde
Dönüyorken kıyıları koyu bir lâciverde
Sesini dinliyorum sulara Barbaros'un!

Havada bir dost eli okşuyor derimizi
Boynu bükük adalar tanıyor sanki bizi...
İçimize çevirip nemli gözlerimizi
Geçtik yabancı gibi yakınından Rodos'un!

Adalar denilince aklımıza her şeyi ile bizim olan, Marmara'mızda bulunan Adalarımız da gelmekte. Marmara'mızın bağrında inci gerdanlık gibi sıralanan Kınalı, Burgaz, Heybeli ve Büyük Ada; görmek, gezmek ve hatta yaşamak için can attığımız mekânlarımızdır.

Her ne kadar şair;
"Yine bu yıl ada sensiz içime hiç sinmedi" diyerek hüznünü ifade etse de, "Adalardan bir yâr gelir bizlere" diye sevenler de oluyor. Aşkına bir mekân arayan, orayı aşkının kutsalı yapmak isteyen bir başka şair ise; "Adanın yeşil çamları aşkımıza yer olsun" diyor.

Gündüzü ayrı, gecesi ayrı güzelliklerle dolu olan bu adalarda, bazıları da sandal safaları yapmayı ihmal etmiyor ve bu doyulmaz hazları;
"Biz Heybeli'de her gece mehtaba çıkardık" diyerek mısralara döküyor.

VİRANBAĞ unvanlı şiirinde;
"Adalardan yaza etik de vedâ" diyen Yahya Kemal. Mevsim sonu adalardan ayrılışının teessürünü böyle bir ifadeyle dillendiriyor.

HEYBELİ ADA'DAN BİR KESİT

Sahil insanı olduğumdan mıdır bilmem, adalara karşı ayrı bir ilgi duyuyorum. Belki bunda, babam tarafımın Giritli olmasının da büyük payı vardır.

Çok arzu etmeme rağmen Girit'i görmek bu güne kadar kismet olmadı. Oradaki ecdat izlerini de gezip görmek istiyorum. İstiyorum ama, oradan da büyük bir üzüntüyle döneceğimi adım gibi biliyorum.

ÜNLÜ HALK OZANLARIMIZDAN AŞIK KAZANOĞLU İLE SÖYLEŞİ

SÖYLEŞİYİ YAPAN: ALİ DEMİREL

Sevgili NEVZUHUR okuyucuları, bildiğiniz gibi zaman zaman yazarlarımızdan, şair ve ozanlarımızdan ve de sanat erbabı olanlardan bazılarını tanıtmaya çalışıyoruz. Bunlardan yaşamakta olanları tanıtırken söyleşi yapmak suretiyle tanıtım yapmamızın daha uygun olduğunu düşündük ve öyle uyguluyoruz. Bu sayımızda ünlü halk ozanlarımızdan AŞIK KAZANOĞLU'nu az da olsa tanımanız için onunla söyleşi yapma görevi bana düştü.

Adı Selahaddin Kazanoğlu. O bir halk aşığı aynı zamanda hakk aşığı. O taa çok eski devirlerde kopuz çalıp Yüce Yaradan'a yönelen atalarının izinden giden hakk yolcusu. Onun yer yüzündeki adı yani mahlası AŞIK KAZANOĞLU'dur.

Derginizin pek çok sayısında, büyük bir beğeni ile okuduğunuz şiirlerine yer verdiğimiz AŞIK KAZANOĞLU Erzurum'un Pazaryolu İlçesine bağlı Süleymanbağ köyünde 26.12.1955 yılında doğmuş. Sonrasını kendinden öğrenmek üzere Hemen soralım:

--- Sayın Kazanoğlu, çocukluğun hakkında neler söylemek istersin?

--- Köylük yerde çocukluk nasıl olacak ki hemen her çocuğun yaşadığı gibi yaşadım. Ama çocukluğumda beni en çok etkileyen şey ilkokuldan sonra öğrenimime son vermek zorunda kalmam oldu. Köyümüzde sadece ilkokul vardı; ortaokul ve lise okuyabilmem için ilçeye veya il merkezine gitmem gerekiyordu. Fakat bunun için maddi imkanlarımız hiç uygun değildi. Öğrenimime devam edemeyişim hâlâ içimde bir uhde olarak durmakta...

--- Tamam öğrenimime devam edemedin, köydeki sıradan yaşantıya devam ediyordun. Peki bu saz çalmak ve aşıklık işine nasıl başladın?

--- 1965 yılının kış aylarıydı. Bizim oralarda kış yaman olur, her taraf bembeyaz karla kaplıydı. O çetin kış gününde köyümüze bir aşık gelmişti, ona 'Hicrani' diyorlardı. Köy odasına yerleşen Hicrani'nin sazını ve sözünü dinlemek için yetişkin olmak gerekiyordu, çocukları odaya almıyorlardı. Henüz on yaşındaydım beni de odaya almazlardı, oysa aşığın sazını ve sözünü dinleyebilmek için can atıyordum. Benim hevesimi bilen babam, odaya giderken beni de yanına aldı. Köylülere ne söylediyse hiç kimse benim odaya gelmeme ses çıkarmadı. Babamın dizinin dibine oturdum. Hiç yorulmadan, uyuklamadan can kulağıyla dinledim.

--- O uzun kış gecesinde Hicrani'nin sözünü ve sazını dinlemek seni çok mu etkiledi?

--- Elbette; anlatıkları, saziyla çalıp söyledikleri beni çok etkiledi. O sadece eğlencelik gibi çalıp söylemiyordu; anlatıklarıyla, saz çalarak söyledikleriyle insanın gönül deryasını ta derinlerden, sanki tatlı bir burukluk gibi hislere sevk ediyordu. Ben o yaştta, anlatılması güç olan bu duyguları yüreğimin derinliklerinde hissettim ve nedenini anlamadan ağlamaklı olmuştum. Ama o akşam, beni benden alıp götüren, ruhumun serinliklerine işleyen çok önemli bir şey oldu; dünyevi zırhımı parçalayıp benim için sanki âlemlere bir pencere açtı...

--- Doğrusu çok merak ettim, ne oldu o gece?

---Anlatayım: Hicrani, köylülerin merak içinde pürdikkat dinledikleri pek çok şey anlatıyor, anlatmaya ara verince de saz çalarak söylüyordu. Akşamdan beri hiç ara vermediği için iyice yorulmuştu, üstelik soğuktan ötürü kapı pencere sıkıca kapalıydı, bir de kalabalığın etkisiyle içerisi iyice havasız kalmıştı. Hicrani ihtiyaç gidermek ve biraz hava almak için dışarı çıktı. Köyün yetişkin delikanlılarından birkaçı, aşığın dışarı gitmesini fırsat bilip hemen bir muamma hazırladılar.

--- Dur hele Kazanoğlu, bu muamma da ne demek?

--- İki veya üç kişi bir muamma kesesi hazırlarlar. Kesenin içine üç tane nesne konur. Bu nesneler; saat, yüzük, mendil, cüzdan, aşık kemiği, tespih, boncuk... Akla ne gelirse, öyle ki tezek bile konabilir. İçine üç ayrı nesne konularak ağız bağlanan kese tavana, bir kırıya asılır. Çıkında neler olduğunu, muammayı hazırlayan o iki – üç kişiden başka kimse bilmez. Sonunda hazırlanan muamma kesesinin içinde neler olduğu aşığa sorulur.

--- Hicrani'ye böyle bir muamma mı hazırladılar?

--- Aynen öyle oldu. Birkaç genç bir köşeye çekildiler ve muamma kesesini hazırladılar, sonra da tavana astılar. Hicrani içeri girdiğinde muammadan habersiz, tekrar söze ve saza başlamak için hevesli ve neşeli görünüyordu. Ama gençlerden biri; "Aşık aşık! Hele yukarıya bir bak!" dediğinde, Hicrani başını kaldırıp tavana bakınca, kendisi için muamma hazırladıklarını anladı. Kaşı çatıldı, alnında kırışıklıklar oluştu. Dikkatle ona bakıyordum. Yüzü sapsarı kesildi sanki kanı çekildi. Üzgün, tedirgin ve titrek bir ses tonuyla; "gençler bunu bana yapmayın" dediyse de kim dinler...

--- Eeee muammayı bildi mi?

--- Bildi, bildi ama o bilişi biliş şekli beni çok derinden etkiledi...

--- Dinliyorum.

--- Önce muamma hazırlanmasına itiraz etmişti ya, bu itirazını kimsenin dinlemeyeceğini anlayınca bir süre sessiz kaldı, sanki düşünür gibiydi. Sonra gözlerini tavana, muamma kesesine dikti. Mırıltı halinde dualar okuyarak Allah'a yalvarmaya başladı. Süre uzadıkça mırıltılar daha da anlaşılmaz bir hal aldı. Hicrani kendinden geçmiş gibiydi, gözünü kırpmamacasına muamma kesesine dikmiş, başkaca her şeyle ilişkisini kesmiş gibiydi. Köy odasındaki herkes ona bakıyordu, kimseden çıt çıkmıyordu. O ise tamamen kendi alemine dalmış, içerdekilerin, hatta bulunduğu ortamın farkında bile değil gibiydi, sanki bir şeye kilitlenmiş haldeydi. Yüzünden, alnından ter damlacıkları akıyordu. Şimdi daha iyi anlıyorum ki Aşık Hicrani cezbe haline gelmişti... Sonunda, yine kendinde değilmişçesine konuştu; muamma kesesindeki üç nesnenin neler olduğunu söyledi!.. Muammayı hazırlayan gençler; "bildi bildi!" diye bağırınca odanın içinde bir alkış tufanı kopmuştu. Muammayı çözen Hicrani bir anda çöktü, sanki yere yığılıp kaldı, bitkin haldeydi... Biraz kendine geldiğinde hemen sazını ve diğer eşyalarını toplamaya başladı, yola çıkmaya hazırlanıyordu. Köylüler onun gitmemesi için çabaladılar, gençler defalarca özür dilediler, eline sarılıp öptüler. Ama o kimseyi dinlemedi; köy odasını ve köyü, o kışta kıyamette terk etti. Bir başka köye gitmek üzere yola koyuldu. Ay ışığında parlayan bembeyaz karlar üzerinde yürüyüp gidişi hâlâ hafızamdadır...

--- Doğrusu, olanları sadece duymak bile beni etkiledi.

--- On yaşımda tanık olduğum bu olanlar, ruhsal dünyamı altüst etti. Dünyadan başka dünyaların, alemlerin sırrına açılan kapı aralığını görmüştüm, kavramıştım... Böylece aşıklık ateşi sineme düşmüş oldu.

--- Çok ilginç! Aşıklıkta böyle bir muamma çözme geleneğinin olduğunu ilk defa duyuyorum... Pekiyi Kazanoğlu ilkokuldan sonra neler yaptı?

--- 1969 yılında gurbete çıktım, İstanbul'a gittim. Daha önce oraya giden ağabeyim kendisine bir iş kurmuştu, onun yanında çalışmaya başladım. Zorunlu ihtiyaçlarımın dışında hiç para harcamıyordum çünkü para biriktirip saz alacaktım. Epeyce para biriktirmiştim ki köye gitmem icap etti. Köye gelince ailemin durumu, hele İstanbul'u gördükten sonra beni üzdü ve bütün paramı ailem için harcadım. Köyden İstanbul'a döndüğümde yine çalışmaya ve kendimce para biriktirmeye başladım. Sonunda bir saz alacak kadar param oldu. Ve ilk defa kendime bir saz aldım... Köydeyken tulum çalmayı öğrenmiştim ama saz çalmasını bilmiyordum. Çok hevesliydim, coşkuyla biraz da hırsla kısa zamanda saz çalmasını öğrendim. Saz eşliğinde türkü de söylüyordum. Önüme gelen her fırsatta, dinleyici bulunca saz çalıp söylüyordum. Yavaş yavaş, beni dinleyenlerin sayısı, hem de beğenerek dinleyenlerin sayısı artmaya başladı.

--- Bi dakika! Yani başlangıçta sana sazi ve sözünü öğreten biri olmadı mı?

--- Hayır olmadı. Kuşlara uçmasını öğreten bana da sazi ve sözü öğretti!..

--- Pekiyi, bu arada evlenmeyi hiç düşünmedin mi?

--- Benim düşünmeme gerek yoktu, o zamanlar bizim oralarda, bir gencin ne zaman evleneceğine büyükler karar verirler. Hatta evleneceğin kızın seçimini bile onlar yaparlardı. Benim için de öyle oldu; aile büyüklerimin uygun gördüğü bir kızla 1975 yılında evlendirildim.

--- İtiraz etmedin mi?

--- Ne itiraz!..

--- Desene mutlu bir evliliğin olmadı.

--- Yanılıyorsun Ali Bey. Tam aksine birbirimizi çok sevdik; nice ünlü aşıkları kıskandıracak kadar sevgi sevinci içindeydik. Bu aşkıımızın meyvesi olarak bir de kızımız oldu. Karşılıklı sevgimiz o kadar güçlüydü ki hiçbir insan bizi, en azından gönlümüzü ayıramazdı. Aahhh! Ama lânet olası kan kanseri, her şeyi ile benim yarım olan eşimi benden aldı. İnsanın en sevdiğini kaybetmesi, onun ruhsal yönünü kuvvetlendirir mi? Evet... Aşık Hicrani beni çok etkilemişti, eşimin ölümü çok daha fazla etkiledi. Ruhum, patlamaya hazır volkan gibi oldu. Ne yapacağımı bilemez haldeydim. 1979 yılında çalışmak üzere Almanya'ya gittim. Orada Ozan Arif'le tanıştım, onunla programa da çıktım. Ünlü olmaya başlamıştım, artık herkes bana 'Aşık' diye hitap ediyordu... Bu arada ikinci evliliğimi yaptım.

--- Almanya'da çok kaldın mı?

--- Çok kalmadım. Gerçekten halk ve Hakk aşıklığı yapacaksam milletimin içinde olmam gerektiğini anlamıştım. Fazla para kazanmak uğruna gurbette daha fazla kalamazdım, 1980 yılında döndüm.

--- Yurda dönüşte ne yaptın?

--- Türkiye'mizin pek çok yöresinde konserler verdim, sazlı sözlü programlara çıktım. 1981 yılında Antalya'ya yerleştim.

--- İyi de Kazanoğlu seni aradığımızda Antalya'da bulamadığımız zaman çok oluyordu.

--- Tamam Antalya'da ikamet ediyordum ama yurdumuzun pek çok yerine davetli olarak konserlere gidiyordum. Bazen yurt dışına, çeşitli ülkelere konser vermeye gidiyordum. Bu gidişlerim bazen günler hatta haftalarca sürebiliyor.

--- Kazanoğlu, tamam aşıklık için sana bizzat yardım eden bir ustan olmamış ama senin ruhsal alemine tesir eden, Hicrani'den başka aşıklar oldu mu?

--- Kimseyi taklit etmem ama benim ta yüreğimin derinliklerini sızlatan aşıklar elbette var. Mesela Sümmani, Aşık Reyhani... Aşık Reyhani yakında Hakk'ın rahmetine kavuştu ama bendeki etkisi hiç bitmedi, bitmeyecek. Bu etkilenme, dediğim gibi örnek almak gibi değil, yüceltmek değil, acımak değil! Nasıl anlatsam, sanki ruhsal bilinçlerin birleşmesinden doğan bir ilahi coşku gibi...

---Gerçek Hakk ve halk aşıklarının ruhça bütünlük içinde ve aynı ilâhi sezişle hareket ettiklerini mi demek istiyorsun?

---Dinle;

BİZE SOR

Aşkla yunduk aşkın şadırvanından
İçip de kim kanmış? bize sor bize!
Yol sorduk sevdanın bezirganından
Kim kime inanmış? bize sor bize!

Cahilim, her şeyi bilemem haşâ
Ben, diyen, kendini yakar ataşa
Yunus neden gitmiş Hacı Bektaş' a,
Heybeden ne sunmuş? bize sor bize!

Pirsultan idamda, Köroğlu belde
Karacoğlan hâlâ yaşar gönülde
Garip gurbet elde, Mecnun da çölde
Kerem niye yanmış? bize sor bize!

Zalime kalır mı mazlumun ahı?
Erenler hak için döner semahı
Niksar almış Erzurumlu Emrah' ı
Ya niçin kınanmış? bize sor bize!

Gülperi' ye gidememiş Sümmani
Gerede' li dertli koca Seyrani
Emrah nerde bulmuş, ya selvi hanı
Neyinen sınanmış? bize sor bize!

Şenlik baş kaldırmış işgal gücüne
Sefil Baykuş, ya Hıfzı' nın suçu ne?
Celali, İrşadi düşmüş içine
Gurbeti ne sanmış? bize sor bize!

Mevlüt İhsan, oğul diye seslendi
Reyhani' de sızı ile beslendi
Torunu da gurbet ele yaslandı
Kim nereye konmuş? bize sor bize!

Kazanoğlu, her birinin izi var
Ocak küllense de, alta közü var
Kaç âşığın tarihlerde sözü var
Bu çark kaç kez dönmüş? bize sor bize!

--- Durgunlaştın, bakışların ufukları bile aştı gittil..

--- ...

--- Sevgili kardeşim Kazanoğlu, seni anladığımı
sanıyorum. Seni tanıyan ve şiirlerini okuyanların çoğu, yarım
yamalak da olsa seni anlıyorlar. Bu iki kapılı handan bir Aşık
Kazanoğlu geçip gitmekte; hem de duygu, inanç, sevgi ve
gönül izlerini silinmez bir şekilde bırakarak gitmekte. Allah
yolunu açık etsin...

Aşık Kazanoğlu, kendinden önceki halk ve Hakk
aşıklarını bilir, tarihimizi bilir, ceddimizi bilir. O Yüce Yaratıcıya
özden yönelen atalarımızı bilir. O kadar eskileri bilir ki Bezm-i Elest
bilinciyle sözünde duran her ruhun zaman dışı ortamına sanki göz
kırpar. Kazanoğlu öyle bir aşıktır ki; şiirlerinde tarihimizi anlatır,
günümüzü anlatır, maddi yaşantımızda kötü olan şeyleri eleştirir,
iyiye yönlendirir böylece maddeyi mânaya hazırlar. O öyle bir
aşıktır ki; Türk milletinin Yüce Yaratıcı nezdinde nasıl bir görev
yüklediğinin bilincindedir.

Sevgili okuyucular, Kazanoğlu ile o kadar çok şey
konuştuk ki; yukarıda okuduklarınız sadece buraya yazılması
gerekenler kadar.

Çaylarımız tazelendiğinde akşam olmak üzereydi. Belki
de bu söyleşiden dolayı (buraya yazılmayanlar da dahil)
Kazanoğlu; durgun, dalgın, üzümlü, hüznü, belki de bunların
hepsi gibi bir haldeydi. "Ne oldu Kazanoğlu?" deyiverdim. Aşığın
cevabı aşıkça olur, bakalım ne dedi:

AKŞAMÜZERİ

Nedenini bilmiyorum Ali Bey
Yine keder bastı akşamüzeri
Derdi çekmeyenler zanneder kolay
Bir ürüzgâr esti akşamüzeri

Gözlerimin yaşı aktı da gitti
Hasret ciğerimi yaktı da gitti
O yâr derin derin baktı da gitti
Acep neydi kastı akşamüzeri

Solumun acısı vurur sağıma
Küçük yaşta karlar yağdı dağıma
Felek balta ile daldı bağıma
Dallarımı kesti akşamüzeri

Kör talihim geçmez kaderim kaya
Ömrümü bitirdim dert saya saya
Umutlarım yenik düştü dünyaya
Yaşamaya küstü akşamüzeri

Kazanoğlu bütünleştin telinen
Nazlı yâre haber saldim elinen
Gündüzleri oyalandım elilen
Hep aradım dostu akşamüzeri

Aşık KAZANOĞLU

DERGİLER DERYÂSINDAN - 16
Türk Dünyası'nın târihi ile ilgili olarak ve
Türkiye'nin dev târihçilerini küçük hacmi
içinde bir araya getiren dergi.

TÜRK DÜNYASI TARİH VE
KÜLTÜR DERGİSİ

OĞUZ ÇETİNOĞLU – MEHMET ŞADİ POLAT

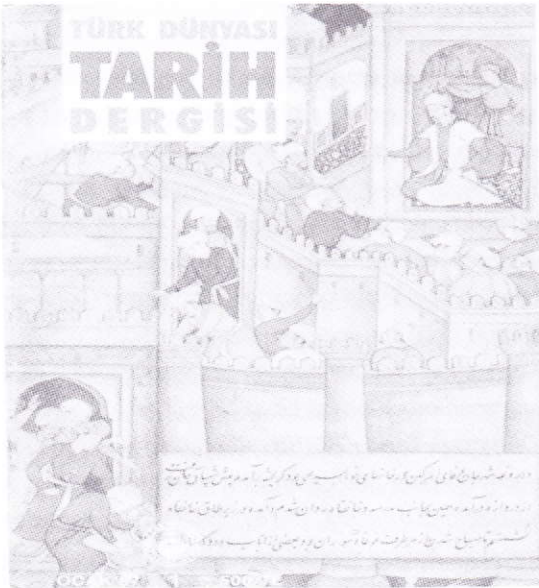
ocetinoglu1@gmail.com // msadipolat@gmail.com

**İstanbul'da, 15 Ocak 1987 târihinde Prof. Dr. Turan Yazgan
başkanlığındaki Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı tarafından
aylık olarak yayın ve kültür hayatımıza kazandırıldı.**

Derginin birinci sayısında Prof. Dr. Turan Yazgan, 'Çıkarken'
başlıklı yazısında şöyle diyordu: "... halkımızın târih okuma
zevkini ve ihtiyacını tatmin edecek ve her eve girmeyi başaracak
ciddî ve sevimli bir târih dergisi çıkarmayı plânladık. Dergi;
Türkiye'nin dev târihçilerini küçük hacmi içinde bir araya
getirmiştir. Genç – yaşlı, esnaf – sanatkâr, kadın – erkek... bütün
Türk okurlarına hitap etmektedir. Bu derginin dâima sâdik
kalacağı yayın ilkesi: 'gerçeğin emrinde' olmaktadır. Bu dergide,
Türkçe'yi ana dil olmaktan çıkaran yanlış – uydurulmuş kelimelere
yer verilmemeye gayret edilecektir. Batı kaynaklı kelimelerden de

imkân ölçüsünde kaçınılmaktır. Ancak, kelime ırkçılığı da yapılmayacaktır.”

16 X 24 santim ölçülerinde, kapak hariç 64 sayfa olarak, bir kısmı renkli resimli basılan birinci sayıda yer alan yazarların başlıkları ve yazarları: *Çora Batır*: Prof. Dr. Gülçin Çandarlıoğlu, *Cihanın Kudret, Kuvvet, Medeniyet, Adalet, Müsavat, Hürriyet, Fazilet Kıymetleriyle Mislini Görmediği Ceddimiz Osman Oğullarının Soy Kütüğü*: Cemal Kutay, *Ermeni Patırtıları*: Mim Kemal Öke. *Türk-İslâm Felsefesi Târihinde Halvet Kavramı ve Sosyolojik Değeri*: Prof. Dr. Amiran Kurtkan Bilgiseven. *Onuncu Yüzyıl İslâm Kaynaklarından Haberler*: Prof. Dr. Fâruk Sümer. *Bu Nasıl Kral? Sâmiha Ayverdi*. *Atatürk'te Millî Birlik-Millî Hâkimiyet Anlayışı ve O'nun Târihî Realitesi*: Doç. Dr. Zekeriya Kitapçı. *Türkistan'da Türk Subayları (1914 – 1923)*: Doç. Dr. Timur Kocaoğlu. *Vakıflar ve Şehirleşme*: İlhan Şâhin. *Büyük Türk Kumandanı Bâbü: Atılâ Çetin*. *Altay Dağları*: Prof. Dr. Fâruk Sümer. *Sultan Abdülaziz Han'ın Topkapı Sarayı Günleri*: Mithat Sertoğlu. *Ölümünün 50. Yıldönümünde Mehmet Âkif Ersoy*: Mesut Yılmaz. *Fransız Seyyahı Jean Thevenot'un Türkiye Hakkındaki İtibaları*: Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız. *Hiz. Peygamber'in Bir Vakfı ve Osmanlı Devleti'nin Vakıf ve Tapu Kadastro Anlayışını Gösteren Bir Belge*: Yard. Doç. Dr. Ahmet Akgündüz. *Gagauzlarda Tepegöz Efsânesi*: Yard. Doç. Dr. Hârun Güngör. *Roman Yazarı ve Târih*: Mustafa Necâti Sepetçioğlu. *Birinci Dünya Harbî Çapakçur (Bingöl) Savunması ve Şehitlik Âbideleri*: Uzm. Muhammed Beşir Aşan. *Meçhul Bir Kahraman*: Yılmaz Öztuna. *Türkolojiye Hizmet Edenler*: Yard. Doç. Dr. Osman F. Sertkaya. *Târihimizde Ocak Ayı*: Doç. Dr. Cevdet Küçük.

Türk Dünyası Tarih Dergisi, Mart 1995 tarihinde yayımlanan 99. sayısı ile 20 X 27,5 santim ölçülerinde, parlak kuşe kâğıda ve renkli olarak basılı şekliyle yayınına devam etti.

Derginin sayfalarında sıklıkla yer alan yazarlar şunlardır: Prof. Dr. Amiran Kurtkan Bilgiseven, Prof. Dr. Faruk Sümer, Doç. R. Timur Kocaoğlu, Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız, Prof. Dr. Hârun Güngör, Mustafa Necâti Sepetçioğlu, Yılmaz Öztuna, Prof. Dr. Osman F.

Sertkaya, Doç. Dr. Atılâ Çetin, Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, Fahrettin Öztoprak ve Aydı Erol.

Dergi, 138. sayısından itibaren “Türk Dünyası Tarih ve Kültür Dergisi” adını aldı.

Derginin 150. sayısında Prof. Dr. Turan Yazgan, sunuş yazısında Türk târihinin son dönemlerinden, kardeş devletlerle münasebetlerinden ve emperyalist güçlerin hedeflerinden bahsederken şöyle diyordu: “Sevgili Okuyucular; Osmanlı Ordusunun, Osmanlı Devleti'nin yıkılmak üzere olduğu bir sırada, 1918'de Bakü'ye çıkışının yıldönümünü kutladık. Azerbaycan'da bu vesileyle devlet ve çeşitli kuruluşlar, bu arada Dünya Azerbaycanlılar Kongresi programlar düzenlediler. Ben de bunlardan bazılarına katıldım.

Yıkılış sırasında bir ordunun siyasi ve askeri bir irade ile Bakü'ye çıkarma yaparak, halkı Ermenilerin katliamından ve Emperyalistlerin tasallutundan kurtarmaya kalkışmak çok büyük bir önem taşımaktadır. Azerbaycan'ın Türk milleti için her zaman çok önem taşıdığı şüphesizdir. Türk milletini bir vücuda benzettiğimiz zaman bunun kafasını Türkiye'nin, boynunu Azerbaycan'ın, beden, kol ve bacaklarını da ulu Türkistan'ın teşkil ettiğini idrak etmek bu çıkartmanın esas sebebinin teşkil eder. Bütün damarların ve sinirlerin boyundan geçtiğini bilen Mustafa Kemal Paşa, Nuri Paşa ve Enver Paşa ve arkadaşları aynı tarihlerde bu idrakin gereklerini yerine getirmek için kelle koltukta mücadelelere giriştiler. Anadolu'da ve Bakü'de elde edilen başarı iki devletin dünyada yeniden doğuşunu sağlarken ulu Türkistan'daki başarısızlık da Türk milletini büyük bir felakete sürükledi.

Bu savaşlar sırasında emperyalistler esas itibarıyla Ermenileri kullandılar. Ermeniler uydurulan katliam hikâyeleriyle kışkırtılarak Türklerin boyun bölgesini, Türkiye'den koparmaya çalıştılar. Bu boyun bölgesi kavramını aklıyla ve ruhuyla benimseyen paşalarımızın ve siyasilerimizin hepsini, Mustafa Kemal Paşa dışında öldürmeyi başardılar.

Türklerin tekrar baş, boyun ve gövde arasında irtibatlar başlayınca, bu irtibatı Zengezur'u Ermenistan'a peşkeş çekerek kopartan Stalin'in takipçileri, Zengezur'u daha da genişletmek için Ermenilere yardım ettiler ve Karabağ dâhil Azerbaycan topraklarının %25'i işgal ettirdiler.

Küresel şirketler, boyunu geçecek petrolü kontrol altına aldıktan sonra, Irak'ta ve Afganistan'da bizim kaynaklarımız üstüne oturan Amerikan'ın işi bitirmesini bekliyorlar. Rusya ise Kazakistan ve Türkmenistan'la 25 yıllık anlaşma imzalayarak bizim bu kaynaklara ancak sağ kulağımızı sol kulağımızdan dolaşarak ulaşmamızı kesinleştirdiler.

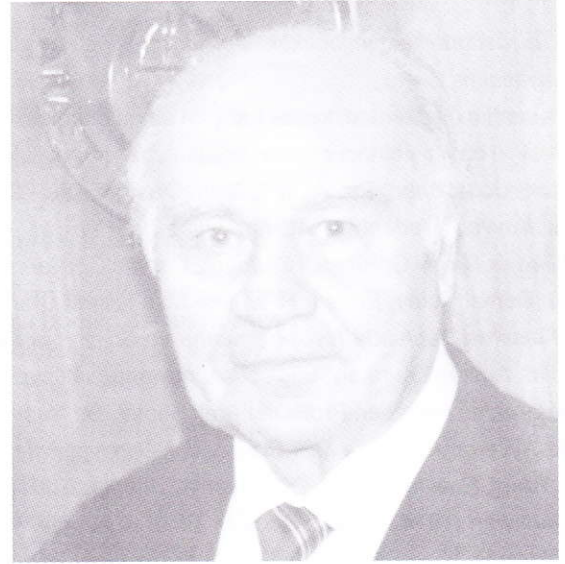
Bize karşı uygulanan politikalarda, merkez baş, boyun ve gövde arasındaki münasebetlerimizin daima kopuk ve dolambaçlı olmasını sağlamak esas alınmaktadır. Öldürülen paşalar ve dış temsilciler, işgal ettirilen topraklar, parlamentolara tarih yazdırma, Türkiye'de ASALA'nın yerini alan PKK, Irak'ta Türklerin yok sayılarak başlatılan yapılanma, Afganistan'da kritik kaynak yollarını gözetlenmesi hep bu politikanın unsurlarıdır. Türkiye ise kendiliğinden sonsuz bir gayretle toplumu ve devleti borçlu haline

getirmekte ve tüketim çılgınlığı yaşatmaktadır. İthalat patlatılmakta, ara malları ithaline dayalı ihracat üretimi güçleştirilmekte, gittikçe bozulan gelir dağılımı ve sosyal güvenlik ,yerini sosyal yardımlara bırakmaktadır. Bütün bunlar da küresel güçlerin işine yarayan ortam doğurmaktadır.

1918'de devlet yıkılırken Türk ordusu Bakü'ye çıktı. Ama Ermeniler Azerbaycan topraklarını işgal ederken siyasilerimiz Rus gücünden bahsederek askerî iradeyle çeliştiler. Siyasî iradeyle askerî iradenin çakışması çok önem taşımaktadır. Her iki iradenin aynı ruhtan kaynaklanarak birleşmesi tarihimizin seyrinde daima ciddi ve müspet rol oynamıştır, bundan sonra da oynayacaktır.”

Haziran 2004 tarihinde Türk Dünyası Tarih Dergisi'nin 210. sayısı yayınlandı. Bu sayıda yer alan yazı başlıkları ve yazarları şunlardı: *Türk Dünyası ile ilgili çalışmalar:* TDAV, Kırım'da yayınlanan *Tercüman Gazetesi'nden Tarihi Haberler:* Sabri Arkan, *Şehit Kanlarıyla Sulanmış Bir Yurt Köşesi:* Ahmet Özdemir, *Kuruluşunun 156. Yılı Münasebetiyle Öğretmen Okullarının Târihi Gelişimi:* Doç. Dr. Kemal Turan, *Sakalar'da Evlenme:* M. Ziya Binler, *Türk Dünyâsından Haberler:* Hakan Cem Alayont, *Çağlara Hükmeden Dâhi Mimar Sinan:* Ayhan Inal, *Konya ve Yöresi Halı ve Kilim Dokumalarında Yıldız Yanışı:* Ahmet Aytaç, *İslâmiyetin ve Türkler'in Dünyâ İlmine Hizmetleri:* Oktay Aslanapa, *İki Bahar ve İki Gâzi:* İsmail Habib, *Fatih Sultan Mehmed Devri İlim ve Kültür Hayâtına Genel Bir Bakış (1451 – 1481):* Prof. Dr. Necdet Öztürk, *Türk Toplumunda "Cemaatlaşma":* Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, *Ortaçağ İslâm Dünyâsında Türk Milliyetçiliği Bayraktarı, Feth B. Hakan Bilge Devlet Adamı Hilâfet Câmîâsında Türk Varlığının yeni Temsilcisi –II-* Prof. Dr. Zekeriya Kitapçı, *Karım ve Kızlarım Sana Emanet:* Dr. Namık Kemal Kurt, *Sibirya'da bir Türk Subayı:* Rıza Akdemir, *Paşalar50 Süleyman Paşa 2, Trakya Fâtih Süleyman Paşa:* Fahrettin Öztoprak

Aralık 2011 târihinde Türk Dünyası Tarih ve Kültür Dergisi'nin 300. sayısı yayınlandı. Bu sayıda yer alan yazılardan bâzılarının başlıkları ve yazarları: *Yakın Târihimizde Toplumsal Şiddet ve Kültürel Oluşumu:* Prof. Dr. Orhan Türkdoğan, *Uç Dilli Başkent Bratislava'da Türk İslâm Elyazmaları:* Dr. Muhsin Kadioğlu, *Nogay Türkleri Hakkında Bir Özet:* Prof. Dr. Sadettin Gömeç, *Türk Kültürü'nün Kaynakları ve Gelişmesi:* Prof. Dr. Oktay Aslanapa, *Batı Trakya Türkleri:* Prof. Dr. Metin Karaörs, *Ben Kurdun Kızıyım:* Yrd. Doç. Dr. Gülara Yenisey, *Taşdaki Türkler:* Servet Somuncuoğlu, *Anadolu Türk Runik Yazıları VI:* Cengiz Saltaoğlu, *Türkçe'de Tör, Töre ve Ağalık, Lâiklik, İrtica, Demokrasi Sözcükleri Üzerine:* Prof. Dr. Tuncer Gülensoy, *Atatürk ve Kerkük Türkleri:* Nefi Demirci, *Türk Dünyâsı Tarih Kültür Dergisi 300. Sayısı Onuruna:* Prof. Dr. Orhan Gedikli, *Türkiye ile Azerbaycan'ın Ortak Kültür İlişkilerinin Bölgesel Boyutu:* Tenzile Rüstemhanlı, *Osmanlı Devleti'nin Kabir Kazıcısı: İmparator 1. Napolyon:* Süleyman Kocabaş, *Bitmeyen Savaşların Mekânı: Çanakkale:* Prof. Dr. Hacı Duran, *Anayasa Değişikliğiyle İlgili Görüşler:* Aydınlar Ocağı, *Müzik Dilimiz:* Bünyamin Aksungur

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Prof. Dr. Turan Yazgan; Aralık 2011 tarihinde yayınlanan 300. sayısının sunuş yazısında Dergiye emeği geçen yazarlar, yazıları ve Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın mücadelesini anlatırken şöyle diyordu: “Sevgili Okuyucular: Vakfımızın yayınladığı “Akademik Bakış” dijital dergimiz 27. sayısı ile, 7 yıldır muntazam olarak tek aylarda (Ocak, Mart, Mayıs.....) yayınlanmaktadır. **Türk Dünyası Araştırmaları Dergimiz** 2012 Ağustos'unda çıkacak olan sayısı ile, ortalama 500 sayifelik 100. cildini tamamlamış olacaktır. **Türk Dünyası Tarih Kültür** dergimiz ise, elinizdeki 300. sayısı ile 50 ciltlik bir külliyyat haline gelmiş bulunmaktadır.

Yayın faaliyetlerimiz elbette bunlardan ibaret değildir. Ama bunlar, milletlerarası çapta, sayılan, takdir edilen derqiler olarak ün yapmışlardır. Türk Dünyası Araştırmaları dergimiz, milli ve milletlerarası pek çok veritabanı tarafından taranmaktadır.

Bu dergilerle ilgili olarak, gerek okuyucularımızın, gerek gönüldaşlarımızın bizden şikâyetçi olmaları için hiçbir sebep bulunmadığını düşünüyoruz. Ancak bizim kendilerinden şikâyetimiz vardır. Dergilerimiz gereken ilgiyi görmemekte ve vilayetlerimizin pek çoğunda abone veya satılan dergi sayısı 1'i bile bulmamaktadır. Bu gerçeğe ilgili olarak, bize şu veya bu şekilde yol gösterecek olanlara karşı boynumuz kıldan incedir. Satın almak, satışına yardımcı olmak, abone olmak, abone bulunmasını sağlamak bakımından destek olacıklara da, sonsuz minnet duyacağımız şüphesizdir.

Türk Dünyası Tarih Kültür dergimizde, 1100 civarında memleketimizin ünlü bilim adamları ve araştırmacıları ve genç araştırmacılarımız kıymetli yazıları ile tarihe geçmişlerdir. Bu yazarlar içinde, hakkın rahmetine kavuşan kıymetli hocalarımız da bulunmaktadır. Gene bunlar içinde, kıymetli araştırmalarını ve fikirlerini sizlere sunmayı adeta bir vazife edinmiş pek çok daimi yazarımız bulunmaktadır. Biz aramızdan ayrılanlara sonsuz rahmet dilerken bütün yazarlarımıza da sağlık, saadet ve başarı dileklerimizi sunmayı vazife sayıyoruz.

Bu derginin fihristi, kapakları, her ay yaptığımız faaliyetlerin resim ve kısa bilgileri ve başyazıları www.turan.org.tr sitemizin sağ köşesinde yer alan dergilerimizin arşiv satırında bulunmaktadır.

Bu satırı tıkladığınız zaman dergimiz hakkında pek çok bilgiye sahip olabilirsiniz. Bu dergilerimizin birer hazine olduğunu kabul ederseniz, bunların torunlarınızın torunlarına da hizmet edebileceğine inanırsanız, yalnız abone olmakla kalmaz muhteşem külliyatlara da sahip olmak istersiniz. Bu pek çoğumuz için çok önemli ama, çok ucuz bir yatırımdır.

Rahmetli, **Prof. Dr. Amiran Kurtkan Bilgiseven** hocamızın, mesela "Türk - İslâm ve Tasavvuf-Felsefe Tarihinin "Ârif" ve "Âbid" Kavramları"; Meşhur tarihçimiz **Cemal Kutay**'ın "Cihanın Kudret, Kuvvet, Medeniyet, Asalet Müsavat, Hürriyet, Fazilet Kıymetleriyle Mislini Görmediği Ceddimiz Osmanoğulları'nın Soy Kütüğü"; **Prof. Dr. Hakkı Dursun Yıldız** hocamızın, "Fransız Seyyahi Jean The ve not'nun Türkiye Hakkındaki İtibaları"; **Prof. Dr. Bahaddin Ögel** hocamızın, "Toy ve Sofra Üzerine"; **Prof. Dr. Faruk Sümer** hocamızın, "Türk Âleminin Hâlâ Yaşayan Milli Destanının Kahramanı, Türk Kültürünün Mukaddes Şahsiyeti: Köroğlu"; **Reha Oğuz Türkkan**, hocamızın, "Her Yerde Türk Düşmanlığı Hortladı..."; Meşhur yazarımız, **Sâmiha Ayverdi**'nin, "Türk Müstemlekeci Olmamıştır"; **Prof. Dr. Ahmet Merdivenci** hocamızın, "Robert Kolej'in İlk Kırk Yılında Kolejde Yetiştirilmiş Olan Bulgarlar"; Meşhur edebiyatçımız, **Fevziye Abdullah Tan sel**'in "İstiklâl Harbi'nin Yörük Ali Efe'si Hakkında Türküler ve Bir Şiir"; **Prof. Dr. Fahrettin Kırzioğlu**, "Türkiye'de en Eski Selçuklu Camisi, Kars Anı'da Manaçahn Camisi ve Minaresi 1073"; **Necdet Sevinç**, "Selahattin Eyyübi Türk'tür"; **Prof. Dr. Bahtiyar Vahapzade** hocamızın, "Halk Sözü Hak Sözü": Birliği Vermeyelim"; **Ahmed Şimide** "Ülkeme Türkler Gelse" gibi ilk sayılarımızda yayınlanan yazıları, yalnız onları yaşatmaya devam etmekle kalmıyor, aynı zamanda çok kıymetli fikirlerini, bilgilerini sizlere ve gelecek nesillerimize de aktarmaya devam edecektir.

Halen yaşamakta olan çınarlarımızdan, **Prof. Dr. Orhan Türkoğan**, **Prof. Dr. Oktay Aslanapa**, **Dr. Kazım Mir şan**, **Sabri Arıkan**, **Şair Ayhan İnal**, Devlet sanatçısı **Prof. Dr. Nevzat Atlığ** gibi burada hepsini zikredemeyeceğimiz, ama birbirinden değerli daha yüzlerce hocamız ve araştırmacımız gerçekten daima aranacak yazılarıyla bu derginin sayfaları arasında ebediyete kadar yaşayacaklardır.

Türk Dünyası Tarih Kültür Dergisi'nin yazarlarının dışında rahmete kavuşmuş veya halen sağ bazı destekçileri de vardır ki, bunları da daima hatırlamak gerekir. Mesela; ilk zamanlar **Ruhi Beyazıt**, **Yahya Köksal**, **İrfan Aslan**, **Kadri Göldoğan** gibi dostlarımız dergimize abone bulmakta büyük gayretler sarfetmişlerdir. Bugün bu gayreti aynı heyecanla gösteren **Ali Yıldız** ve hudutsuz fedakârlığı ile eski sayılarımızı da satmakta olan **Ergünöz Akçura**'yı minnet ve şükranla saymak zorundayız.

Görev süresince **Mehmet Yılmaz Arıyörük**'ün de dergimizin abone sayısını arttırmakta çok yararlı olduğunu teşekkürlerimizle hatırlamaktayız. Tabii bu saydığımız isimler aslında ve sayılması gerekenlerin tamamı değildir. Ancak, bu konuda maziye hatırlamanın güçlüğünden dolayı atladığımız dostlarımız için özür dileriz. Bu konuda hiçbir kötü niyetimiz ve özel bakışımız yoktur.

Eski teknoloji ile çalıştığımız dönemde, gerçi bilgisayarımız vardı ama, iş yaptırdığımız yerlerin teknolojisine tâbi olduğumuzdan

burada çok kıt imkanlarla ve çok güç şartlar altında dergiyi hazırlamaya çalışan çok kıymetli kardeşlerimiz vardı. Grafiklerin çizimi, yazıların satır satır montajlanması ve dizdiğimiz yazıların her sayfasında 40-50 tane çizginin ucunda görülen harflerin veya kelimelerin yerine oturtulması, sırtımızda kâğıtların taşınması, kısacası bu işlerin birlikte getirdiği bütün muameleler ve işler, parmakla sayılacak kadar az sayıda insanın üstün gayretleri ve hudutsuz fedakârlıkları ile yapılmıştır. Onları da derginin 300. sayısını çıkardığımız bu günlerde tek tek şükranla anıyoruz.

Bu dergi vesilesiyle, bazı okuyucularımıza bazı gerçekleri ve samimi hislerimizi aktarmak istedik. Şüphesiz tekrar etmeye mecbur olduğumuz husus, bundan sonra da bu dergiyi abone olacak, abone bulacak, reklam verecek, reklam bulacak, satışını yapacak herkes bizim gerçekten samimi gönüldaşımızdır ve bunlara daima minnet ve şükran borçlu olacağız. Dergiyi yaşatmak görüldüğü gibi çok yönlü ve çok çeşitli kurum, kuruluş ve şahısların gayretlerinin birleşmesi ile mümkün olmaktadır. Biz elimizden geleni yapmaya devam edeceğiz. Lütfen her kes üzerine düşmeyi yapmaya gayret etsin. Derin saygılarımızla,"

Türk Dünyası Tarih Dergisi'ne ulaşmak isteyenler için iletişim kanalları:

Adres: Kemalpaşa Mah. Bukalıdede Sok. Nu: 4 Belediye Sarayı Arkası, Ankaravî Mehmet Efendi Medresesi, Aksaray Sarayhane 34471 İstanbul.

Telefon: 0.212-511 10 06 pbx Belge Geçer: 520 53 63

e-posta: tdv@turandergisi.org dizgi@turandergisi.org

İnternet adresi: www.turandergisi.org.tr

Adı, TÜRK DÜNYASI ARAŞTIRMALARI VAKFI ile özdeşleşmiş olan PROF. DR. TURAN YAZGAN'ın biyografisi:

Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Başkanı, akademisyen, yazar. Hayatını Türk Dünyasına adanmış bir lider.

1938 yılında Isparta'nın Eğirdir ilçesinde doğdu. 1948'de Eğirdir Zafer İlkokulu'nu, 1951'de İstanbul Vefa Lisesi orta kısmını, 1955'de parasız yatılı olarak Kastamonu Lisesi Fen Bölümünü pekiyi derecesiyle bitirdi. 1959'da İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'ni bitirdikten sonra askerlik görevini yaptı. İmar ve İskân Bakanlığı Bölge Planlama Daire Başkanlığı'nda "İktisadi Araştırmacı" ve "Bölge Plâncısı" unvanlarıyla beş yıl görev yaptı. 1963 yılında İtalya'ya, Güney İtalya Bölge Planlaması konusunda staj yapmak üzere gitti.

1966 yılında İktisat Fakültesi'ne asistan olarak girdi. 1967'de "Şehirleşme Açısından Türkiye'de İşgücünün Demografik ve Sosyo-Ekonomik Bünyesi" adlı tezle ve pekiyi derece ile doktorasını yaptı. 1971'de "Gelir Dağılımı Açısından Sosyal Güvenlik" konulu tezi vererek doçent oldu. 1977 ve 1978'de Güneydoğu Anadolu Bölgesi Plânının Genel Koordinatörlüğü görevini yüklendi. Bölgede yapılan araştırmaları müteakip ortaya çıkan yedi ciltlik Güneydoğu Anadolu Gelişme Planını, Başbakanlık Tarım ve Toprak Reformu Müsteşarlığı'na sundu. 1979'da İktisat Fakültesi Profesörlüğü'ne yükseltildi. Üniversite

Senato üyeliği, Üniversite Yönetim Kurulu üyeliği ve Anabilim dalı Başkanlığı vazifelerinde bulundu. 2000 yılında istifa ederek, üniversiteden emekliye ayrılan Prof. Dr. Turan Yazgan, halen 1980 yılında kurmuş olduğu Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın genel başkanlığını yürütmektedir. Türkiye'de ve Türk Dünyasındaki hizmetleri sebebiyle 200'den fazla ödül ve onur belgesi bulunan Turan Yazgan'ın, ayrıca yurtiçi ve yurtdışındaki pek çok üniversiteden verilmiş fahri doktora unvanları bulunmaktadır. Evli ve 3 oğul ve 5 torun sahibidir.

Prof. Dr. Turan Yazgan, Kurmuş olduğu Türk Dünyaları Araştırmaları Vakfı'nın hedeflerini, faaliyetlerini, karşılaşılan zorluklar ve verilen mücadeleyi kısaca şöyle anlatıyordu: *Şimdiye kadar hiçbir faaliyetimizi kamuoyuna duyurmak için özel bir gayret sarfetmedik. Vakfımızı tanıtan hiçbir yazılı broşür veya kitap neşretmedik. Bunun maksadı: sadece maliyetinden kaçınmak değil, hizmetlerin yalnız ve yalnız Vakfın gayesi için yapılmakta olması ve hiçbir hizmetimizin veya faaliyetimizin başka hiçbir gayeye vasıta teşkil etmesinin, anlayışımıza ters düşmesidir. Bu sayfa bir mecburiyet karşısında meydana getirilmiştir. Faaliyetlerimize katılan binlerce dostumuzun, kardeşimizin şiddetle talep etmesi ve diğer taraftan milletvekillerimizden bizim faaliyetlerimiz yanında sıkıntılarımızı da bilenlerin bize yardımcı olmak için böyle bir yayına ihtiyaç olduğunu ısrarla belirtmiş olmaları bu yayının gerekçesidir.*

*Vakfımızın faaliyetlerini yürütürken gerekli olan finansmanı da bu faaliyetler içinde sağladığını, hiçbir şahıs veya kuruluştan yardım talep etmediğini belirtmemiz yerinde olur. Vakıfların bir çeşit **dilencilik** yaparak faaliyet yapmalarına başından beri karşıyız ve bunu vakıf kavramı ile asla bağdaştıramıyoruz. Bu prensip dâhilinde, devletten de sırf yardım maksatlı bir talebimiz olmamıştır. Bu sebeple Vakfımız daima güçlükler içinde hizmetlerini yürütmüş, devletle ve dostlarıyla gerçek karşılığı olan hizmetler ifa ederek gelir sağlamıştır. Hizmetlerimiz bu sebeple çok çeşitlidir. Yurt içinde ve dışında yürüttüğümüz eğitimden yayınlarımıza, gezilerimizden konserlerimize, seminerlerimizden kurultaylarımıza kadar pek çok sahada hem gelir sağlamakta, hem de hizmet gerçekleştirmekteyiz. Bu kadar çok faaliyetin bir kısmı, yalnız harcama kalemlerini oluştururken, bir kısmı da kendi kendini finanse eden veya başka hizmetleri de finanse eden gelir sağlamaktadırlar. Ancak bunların hiçbirisi Vakfın bünyesinden ayrı değildir, Vakıf bütün faaliyetleriyle bir bütündür. Bu arada birçok faaliyetimizi de ister istemez ihmal etmek zorunda kaldık. Meselâ: Vakfımızın kuruluşundan bu yana getirdiği misafirlerimizin, değil resimlerini bulmak, isimlerini bile saymak mümkün olmadığı için, bu yayında misafirlerimizle ilgili bir bölümü son yıllara bırakmak zorunda kaldık. Biz, faaliyetlerimizi misafirlerimiz sayesinde genişlettik. Onlara daima şükran borçluyuz. Bunlar arasında cumhurbaşkanları, başbakanlar, bakanlar, meclis başkanı ve yardımcısı, yazarlar birliği, ressamlar birliği gibi kuruluşların başkanları ve yardımcısı, rektörler, dekanlar, ilim adamları, her dalda sanatkarlar, çeşitli vakıf ve yardım kuruluşlarının başkanları, temsilcileri... bulunmaktadır.*

Bu vesile ile, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı olarak, şimdiye kadar faaliyetlerimize ne sıfatla olursa olsun katılan, hizmetlerimizin ifasında ne sıfatla olursa olsun vazife gören, eserlerimizi, dergilerimizi yazan-okuyan, konferanslarımızı

veren-dinleyen, seminerlerimizde, kurslarımızda öğreten-öğrenen, yemeklerimizde bulunan, yiyen... her ne sebeple olursa olsun bizimle maddeten veya manen beraber olan herkese, her kuruluşa ve devletimize minnet ve şükranlarımızı sunuyoruz. Bu dünyâda hiç kimse, hiçbir kuruluş, hiçbir şart altında, hiçbir şekilde tek başına bir şey yapamaz. Bizimle beraber olanlara sonsuz teşekkürler... www.turan.org.tr olarak yurtdışında ve yurtiçinde tescil edilmiş olan bu sitenin içinde vakfa ait olan makale, resim ve her türlü içeriğin tüm hakları mahfuzdur. İçeriklerimizden, makalelerimizden ve resimlerimiz kendi yayınlarında kullanmak isteyenler vakfımızdan izin almak zorundadır

Türk Dünyasında açtığı okullarda yetiştirdiği binlerce öğrenci, bugün o ülkelerin en yüksek makamlarında görev yapmaktadırlar. Kurduğu vakfın; aylık çıkardığı Tarih Dergisi ve Türk Dünyası Araştırmaları adıyla çıkan yüzlerce yayını vardır. Türk Dünyasında birçok Fakülte ve Lise açtı. Bunlar Türk Dünyası Kazakistan-Kızıldorda Korkut Ata Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Türk Dünyası Azerbaycan Bakü İşletme Fakültesi, Türk Dünyası Celalabat Kırgız-Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü gibi Fakültelerin yanı sıra Türk Dünyası Bakü Atatürk Lisesi, Türk Dünyası Kızıldorda Korkut Ata Lisesi, Türk Dünyası Kentav Atatürk Lisesi gibi okulları Türk Dünyası Vakfı adına açtı. Bu okullar Türkiye'deki okullar ile denkliliğini sağladı. Ayrıca Kırgızistan, Kazakistan, Azerbaycan, Bulgaristan, Tataristan, Çuvaşistan ve Makedonya gibi ülkelerde Türk Kültürünü araştırma-geliştirme ve yayma amaçlı çalışan araştırma ve kültür merkezlerini kurdu.

İktisatçılar için Sosyal Güvenlik Ders Notları İstanbul 1992 ve *Türk Dünyasında Dün, Bugün, Yarın* İstanbul 2010 eserleri arasındadır.

HIÇ BİLMEMEYECESİN

ANDAÇ

Ne zaman denizi seyretsem
"M" harfinden martılar yaparım
Denizmiş, gök yüzüymüş fark etmez
Salarım bir bulutun peşine
Çığlıklarında
Özlem duyuram gözlerine.

Ne zaman elime bir kâğıt geçse
Virgülden sonrasın
Parantezler arasında sır gibi saklı
Her isimden farklısın
Seni yazıp, koyamam son noktayı
Bir türlü ismini açıkça yazamam
Sarılırım yepyeni sayfalara...

Ne zaman aklıma sen düşsen
Gün, kayan su olur parmaklarımın arasından
Bilirim, hiç gelmeyeceksin
Bitimsiz şiirlerimde yaşayacaksın
Bende bitmeyeceksin
Hangisinin gerçek
Hangisinin sen olduğunu
Hiç bilmeyeceksin.

DALLAR DA GÖVDENİN HAYAT YOLLARIDIR.

Antalya'nın il olmaya oldukça yakın duran güzel ilçesi ALANYA'dır. Antik çağda yöre halkı; yerli halk ile, Truva savaşından kaçanlarla kaynaşarak oluşmuştur. Hoş şimdilerde de Alman ve İsrail ağırlıklı buraya yerleşenlerle yerli halkımız kaynaşarak yaşarlar. Yöre tarih boyunca bir çok adla anılmıştır. Latin yazılışlarıyla Corax (karga) ve Caseium (gök) kelimelerinden oluşarak 'Gökkarga' olarak tanınırdı. Türk – İslam kaynaklarında bu ismin geçmediği bilinir.

Kadıni Mağarasındaki incelemelerde M.Ö. 20.000 – 17.000 kadar uzandığı bilinen belde, antik çağda KORAKESİON olarak anılırdı. M.Ö. 1 yy da korsanlar şehri haline gelip kendince ünlenmiştir. M.Ö. 65 de Roma tarafından tahrip edildiğinde (bu dönem oldukça karanlıktır) adı ise KALANOROS (güzel dağ) olarak değiştirilmiştir. 1221 Selçuklu Alaaddin Keykubat'ın eline geçer ve fethedenin ismine izafeten belde ALAIYYE olarak anılır. Selçuknamede KENTALAR olarak da anılır. 1471 de Fatih Sultan Mehmet zamanında Gedik Ahmet Paşa tarafından şehir bir daha el değiştirilerek Osmanlı'nın eline geçmiştir. Son olarak 1935 de Atatürk beldeye, yöre halkının da sık sık kullandığı ALANYA adını vererek son noktayı koymuştur.

Alanya'ya gelenleri ilk önce yarımada'nın üzerine bir taç gibi kurulmuş muhteşem kalesi karşılar. Çevresi 6500 metredir. 140 burcu bulunan kalenin 400 adet sarnıcı bulunmaktadır. Alanya oldum olası su bakımından sıkıntı çektiğinden bu sayı şaşırtıcı gelmemelidir. Bu sarnıçlardan bir tanesi (nasıl bir hizmet veriyse!...) 'Adamatacağı Sarnıcı' ismini alıp ilgi çekici bir köşe olarak bilinir.

Yaşayan tarihsel dokusuna bakacak olursak; eşi az bulunan tersanesinden başlayabiliriz. Alaaddin Keykubat beldeyi aldıktan sonra, vakit geçirmeden Akdeniz ticaretini geliştirmek için bu tersaneyi inşa eder. Bu muhteşem eser Selçukludan kalan son tersane olarak ayaktaadır. Sekizgen Kızıl Kule, Süleymaniye Camii, Alara kalesi ve Alara Han, arkeoloji müzesi görülmeye değer yerler arasında ilgi çekmeyi hak eder.

Beldenin tabii güzellikleri arasında biraz dolaşacak olursak; Damlataş, Dim, Aşıklar, Fosforlu ve korsanların kadın esirleri tuttukları Kızlar Mağarası gizemlerini saklamayı iyi bilirler. Sahillerinde ayrı bir güzellik zincirinin halkaları gibi uzanan Kleopatra, İncekum, Doğu, Ulaş plajları, yerli ve yabancı turistlerin vazgeçemedikleri ferahlama alanları olarak birbirleriyle yarış içindedirler.

Daha bitmedi. Sapadere Kanyonu, ören yerleri, yaylalarıyla sadece deniz değil, temiz hava, yayla rüzgârlarıyla tatilcilerin ayrı bir ilgi alanını oluştururlar.

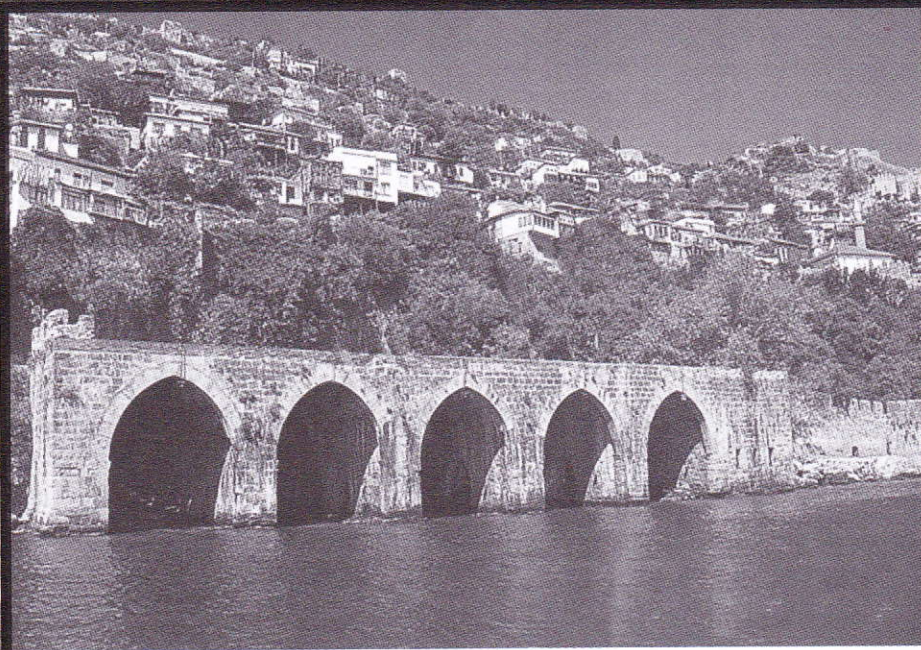
Alanya, başta portakal ve diğer narenciyeleriyle, Anamur ve Mersin'den sonra Türkiye'de muzun en çok yetiştirildiği bölge olarak da dikkat çekicidir. Güneşi bile başka bir güzelliktedir. Bu sahillerden güneşi, gün batımında denize batarken yıkışını seyretmek başka bir ayrıcalıktır. Günün yorgunluğunu yıkandıktan sonra giderdiğinde ertesi gün başka bir tazelik ve canlılıkla doğduğunu görebiliriz. Alanya böyle güzel bir köşedir. Böyle yazdık böyle bilinsin istedik.

Bu güzel Alanya'nın antik dokusuna biraz da geçmişine dokunarak bakmakta fayda vardır. Mahmutlar beldesi yolundaki LAERTES antik kenti; içindeki agora, hamam, sarnıçlar, tiyatro ile İmparator CALAUDIUS'a, APOLLON'a ve ZEUS'a ait tapınaklar bulunur. Seki köy sınırları içinde SYEDRA, Güzelbağ, beldesinde COLYBRASSUS, Elikesik köyünde HAMAXİA, Gazipaşa yolundaki IOTAPE antik kentleri gidildiğinde görülmesi gereken yerler arasındadır. IOTAPE, Kommagena kralı IV. ANTİOLHUS'un karısının adından alır.

Bunlara ilave olarak: CYBİRA, PİSARISSOS, PTOLEMAIOS, KARALLİA antik kentleri yanı sıra; Yeşilköy Hamamı, Hacılar Tepesi ören yeri, Yahyaoğlu Deresi Köprüsü, Çobanderesi köprüsü, Gülefsen ve Dim Çayı Köprüleri, Kilise, Ali Köprüsü, Avgen öreni, Şarapsa Han, Gebedelen yapı kalıntıları'nın iskânı tarih öncesinden başlar.

Bu sayımızda kısaca Alanya'yı tanıtmaya çalıştık. Bizler tarihten geçen insanlarız, yukarıda sayabildiklerimiz ise tarihtir. Bilinmesi gerekir diye düşündük.

TERSANE - ALANYA